

הישיבה החמישים-ושתיים של הכנסת השניה

יום רביעי, י' שבט תשי"ב (6 פברואר 1952)

ירושלים, בנין הכנסת, שעה 12.10

א. שאילתות ותשובות

היו"ר ז. שפר :

אני מתכבד לפתוח את הישיבה החמישים ושתיים.
נשמע תחילה שאילתות ותשובות.

1. א ס פ ק ת ה נ פ ט ו ח ל ו ק ת ו

חברי הכנסת ח. רובין שאל את שר-המסחר והתעשייה ביום י"א בטבת תשי"ב (9 בינואר 1952):

נוכח המחסור בנפט המורגש בתקופה האחרונה, בייחוד בתל-אביב ובחיפה, הנני מתכבד לשאול: א. מה הסיבות למחסור בנפט?

ב. באילו אמצעים נקט משרד-המסחר והתעשייה כדי להבטיח את האספקה הסדירה של נפט?

ג. האם רצור לכבדו, שהמחסור בנפט גורם לכך, שעקרונות-הבית הנלאצית לבזבזו את זמנן בחיפושים אחרי עגלות-נפט ובציפייה בתור ארוך, כשעלה כבר בידן לגלות את עגלת-הנפט "הנכספת".

ד. אולי יכול כבודו להודיע ברבים, כיצד יכולה עקרת-הבית להכין ארוחה חמה לבני משפחתה, כשאין היא משיגה נפט וכשגם השימוש בחשמל לצרכי בישול אסור וזקא באותן שעות היום שבהן רגילות עקרות-הבית להכין את ארוחותיהן.

שר-האוצר א. קפלן :

שר-המסחר והתעשייה העביר אלי את שאילתתך מס' פר 52 מיום 9 בינואר 1952.

1) תצורכת הנפט בחורף זה עלתה על התצורכת בקיץ שקדם לו ב-87%, ועל התצורכת בחורף שעבר ב-67%. חברות הדלק העריכו בשעתו שתצורכת החורף תעלה על תצורכת הקיץ ב-50% בערך וכתוצאה מכך לא היו מוכנות להתגברות התצורכת הפתאומית. יתר על כן, גובה המלאי הרורבי של נפט בארץ תלוי גם בתשלומים במטבע-חוץ והקשיים בתשלומי מטבע זה ידועים. למרות זאת, סופקה התצורכת המוגברת, אם כי בקושי.

2) מספר מחלקי הנפט בכמה ערים בארץ אינו מספיק לחלוקה יעילה בחודשי החורף. מתנהל משא ומתן על-ידי העיריות עם האיגוד המקצועי על הגדלת מספר המחלקים. עוד לא נמצא פתרון יעיל לשאלה. הוחמר המצב בימי הגשמים. בגלל ימי הסגריר הרצופים שנמשכו זמן רב הופרעה חלוקת הנפט, ואחרי-כך לא הצליחו המחלקים לשווק כמויות מספיקות כדי לחסל את הצטברות הביקוש שלא סופק בימי הגשם. עובדה זו גרמה ל"בהלה".

3) נעשו כל הסידורים להגדלה מיידית של מלאי הנפט בארץ. נראה שבהתחלת פברואר יעמוד לרשותנו מלאי מספיק לסיפוק הביקוש המוגבר. בינתיים נשלח מספר רב של מקחים לפקח על חלוקה סדירה ומניעת ההפרעות בחלוקה.

חנן רובין (מפ"ם) :

האם נודע לשר-האוצר על המהומות וההתקהלויות שאירעו בכאר-שבע בגלל המחסור בנפט? האם יש סיכויים ממשיים, שלא רק בכאר-שבע, אלא בכל המקומות בארץ יובטח לפחות מצרך זה?

שר-האוצר א. קפלן :

אני יכול לחזור על הסעיף 3: נעשו כל הסידורים להגדלה מיידית של מלאי הנפט בארץ.

2. מכירת הנפט ומתיר

חברת-הכנסת א. וילנסקה שאלה את שר-המסחר והתעשייה ביום ט"ו בטבת תשי"ב (13 בינואר 1952): זה כמה שבועות שקיימת "בהלת נפט". עקרות-הבית אינן יכולות להשיג את הכמויות המינימאליות ההכרחיות של נפט. באותו זמן עצמו עלה מחיר הנפט במקומות שונים עד לחצי לירה הפח.

נוכח העובדה שנפט הוא מצרך חיוני ביותר, ברצוני לשאול את כבוד השר:

מה בדעתו לעשות, בכדי שמכירת הנפט תתנהל באורח מסודר וקבוע וללא הפקעת מחירים?

שר-האוצר א. קפלן :

שר-המסחר והתעשייה העביר אלי את שאילתתך מס' פר 98 מיום 13 בינואר 1952.

הנני מצרף בזה את העתק תשובתי לשאילתתו של חבר-הכנסת רובין, הדנה באותו ענין.

3. העברת שבטים כדורים בנגב

חברת-הכנסת א. חביבי שאל את שר-הבטחון ביום י"ג בכסלו תשי"ב (12 בדצמבר 1951):

קיבלתי מכתב מתאריך 18 בנובמבר 1952 מראשי שלושה שבטים בדוויים באזור באר-שבע: שייך סלמן אל-עוכבה משבט בעני עוכבה, שייך אמר-אל-אלאלע משבט בעני-אל-אלאלע, שייך מוחמד-אל-אפניש משבט אל-אפניש, וכו' הם מוחיים נגד צעדה של הממשלה אשר חייבה אותם לעזוב כ-2 בנובמבר 1951 את אדמותיהם בחלק הצפוני של אזור באר-שבע ואילצתם לעבור לשטח אחר לחלק המזרחי של האזור.

במכתבם טוענים הנ"ל, כי העברה זו היתה בניגוד לרצונם; כי הופלו לרעה על-ידי הממשלה לגבי שבטים אחרים, כגון שבטו של שייך סלמן להזאיל, אשר נשאר באזור הצפוני; כי נושלו מאדמותיהם שעובדו במשך שנים רבות והכשירו לחקלאות; כי השטח שניתן להם בחלק המזרחי של האזור אינו ראוי לעיבוד, והם מוסיפים לבסוף, שהמדובר בשבטים שוחרי שלום, שלא לקחו חבל במלחמה נגד צה"ל וכי ניתנה להם הבטחת הממשלה ב-1948 להשאירם על אדמותיהם.

מקרה זה הוא בודד, וניתנו הוראות מתאימות למען מנוע מקרים מעין אלו בעתיד.

5. שיווק יכול הבטנים *

חבר-הכנסת א. ציולינג שאל את שר-החקלאות והפיתוח ביום ג' בטבת תשי"ב (1 בינואר 1952):

ביום 27 בנובמבר 1951 השבת לשאלתה שלי מיום 6 בנובמבר 1951 בענין שיווק הבטנים. האינפורמציה הכלולה בתשובתך מניעה אותי להציג לפניך שאלתה גוספת:

א. מובן לי על שום מה הוחלט לרכו את כל יכול הבטנים, לצורך תעשיית שמן ולמניעת מכירתו לפיצוח, אולם אני מוסיף ושואל: מה טעם נמסר השוק כמונופולין לסוכן יחיד דוקא?

ב. על שום מה נשללה זכותה של "תנובה" המס' וקת את מרבית הייצור החקלאי להשתתף בשיווק הבטנים? האם זקוקה "תנובה" להמלצות מיוחדות, נוסף למימנותה, על רכיזו הבטנים בהתאם להוראות הממשלה, ולמניעת מכירת בטנים לפיצוח?

ג. באילו דרכים מקיימת הממשלה את פיקוחה וביקורתה על שיווק הבטנים על-ידי הסוכן היחיד שנקבע עלידה, מר א. אשכנזי?

ד. האם הנך נכון להבטיח לבחון, מאחר שהשבת כי הדבר אינו ידוע לך, את אמיתות הידיעה שהובאה לידיעתך כי ארגון שהמליץ על מסירת השיווק לידי מר א. אשכנזי, מקבל מאתו סוכן תשלום שנתי גבוה לצרכיו? ה. האם הנך יכול להבטיח לבחון מחדש את הפרש כולה, ובראש וראשונה לבטל את המונופולין ולהתיר לה "תנובה" לטפל בשיווק בטנים?

שר-החקלאות והפיתוח ל. אשכול:

השואל לא חידש דבר בשאלתו באותו ענין ולפיכך אין לי מה להוסיף על תשובתי הראשונה.

6. הרישום לחלוקת צינורות השקאה בבית-דגון

חבר-הכנסת י. בריהודה שאל את שר-החקלאות והפיתוח ביום י"ז בטבת תשי"ב (15 בינואר 1952):

קראתי בעתונות כי בימים אלה פרסם משרדך בבית-דגון הודעה האומרת כי הרישום לחלוקת צינורות השקאה (אשר תושבי המקום מצפים להם זמן רב למדי), יתקיים במועדון מפא"י. יש אולי להדגיש במיוחד, שהמדובר הוא בימים שלפני הבחירות המוניציפאליות במקום זה.

אי לכך הנני מתכבד לשאול:

א. האם נכון הוא כי פורסמה בשם משרדך הודעה כנ"ל?

ב. באם נכון הדבר, האינך רואה כזה שימוש במשרד ממשלתי לשם תעמולת-בחירות מפלגתית חר'צודית?

ג. כיצד תגיב לגבי הפקידים, אשר הרשו לעצמם את השימוש במשרדך לשם לחץ מפלגתי כזה?

ד. הואיל וגם במשרדך אין זו תופעה בודדת (ראה את שאלתתי לקודמך השר פ. לבון), וגם במשרדי-ממשלה אחרים אין תופעות ממין זה נדירות (ראה את שאלת-

ברצוני לשאול את כבוד שר-הבטחון:

מה הן הסיבות להעברת שבטים אלה מאדמותיהם, בעיקר לאור ההבטחה שניתנה להם?

מה הם הצעדים שינקוט משרדו, להחזרת אדמותיהם ורכושם של השבטים הנ"ל?

הנני מצרף את המכתב מראשי השבטים.

שר-הבטחון ד. בן-גוריון:

ראשי השבטים המועברים חתמו ביום 17 באוקטובר 1951 במשרד המושל הצבאי כנגב על הצהרה שהם מוכנים לעבור מרצונם הטוב תמורת תשלום מיוחד. המר של הצבאי היה מעוניין בהעברה זו, כי האזור שבו ישבו המועברים מקודם שימש צומת של דרכי ההברחה בין עזה וחברון, והבדווים המקומיים השתתפו בפעולות הברחה אלו.

ראשי השבטים עצמם בחרו בשטח אליו יעברו. הממשלה חרשה להם האדמות וכן סיפקה להם מימון למילוי בורות המים בסביבה על-ידי הגשמים. כן ניתנה להם הלוואה לזרעים.

4. הודעת "קול ישראל" על אסיפה מטעם "ועד השלום ב"ר א"ל"

חבר-הכנסת א. פרי שאל את ראש-הממשלה ביום י"ח בטבת תשי"ב (16 בינואר 1952):

ביום 8 בינואר ש. ז. נערכה בירושלים אסיפה מטעם "ועד השלום בישראל, סניף ירושלים" בדבר המשאומתן על שילומים עם ממשלת כוץ. על אסיפה זו הודיע "קול ישראל" בשידורו לעולה התימני ב-9 בינואר בשעה 5 לפנות ערב: "כך נתקיימה בירושלים אסיפה של מקיימי מפת"ם."

על כיום האסיפה הנ"ל ועורכיה הודיעו מודעות מיוחדות בחוצות ירושלים. כן הודיעו עליה עתוני הבוקר. גם הרכב הנואמים — ה"ה יצחק גרינבוים, ד"ר א. בר-מן, מ. אלפן, ליטבאק — לא הניח מקום לטעות בדבר עורכי האסיפה.

הנני איפוא לשאול:

1. היוכל ראש-הממשלה להכחיש, כי יש לי כל היתר סוד להניח, ש"קול ישראל" לא זו בלבד שנכשל בפרסום אינפורמציה מסולפת, אלא נתן לה מהלכים מתוך ידיעה ברורה שהיא אינה נכונה?

2. המוכן ראש-הממשלה לאחוז באמצעים נגד האחרים לפרסום ידיעה זו?

3. מה יעשה ראש-הממשלה, כדי שלא ייעשו להבא מקרים כיוצא באלה וכדי למנוע את הפיכתו של "קול ישראל" למקור להפצת ידיעות כוזבות?

ראש-הממשלה ד. בן-גוריון:

מנהלי השידור ב"קול ישראל" מכחישים בכל תוקף שהם נתנו מהלכים לאינפורמציה לא מדוייקת "מתוך ידיעה ברורה שהיא אינה נכונה".

הידיעה שפורסמה בשידור לעולי תימן צוטטה מהעתונות ומנהל השידור מצטער, כי עורך התכנית השתמש במקרה זה במקור בלתי-מוטמן.

— שאלות ותשובות (ברייהודה, אשכול, ששון, שיטריה, ברמן, יוסף, בסתוני, ברנשטיין) —

שר-המסחר והתעשייה ד. יוסף:
משרדי עשה ועושה ככל האפשר כדי להבטיח תוספת המזון הדרושה לחולים, בין בגורים ובין ילדים.

אולם נוכח העובדה שאירעו מקרים רבים של זיוף כרטיסי מזון לחולים, ומתוך רצון להבטיח שתוספת המזון המיועדת לחולים הזקוקים לה, לא תנוצל לרעה על-ידי חולים מדומים — היה הכרח לערוך בקורת קפדנית ול- הוציא כרטיסי-מזון חדשים רק לאלה הזכאים לכך, בהתאם להמלצת ועדה רפואית מוסמכת. בתקופת המעבר נקבע שזכות עדיפות תינתן לחולי שחפת וסכרת, ועתה ניתנת התוספת גם לסוגי חולים אחרים — על-סמך תעודה רפואית מאושרת ולפי המלצת הוועדה הרפואית.

9. א ס פ ק ת מ ז ו ן ל ב נ י ה ש ב ט ע ר ב -
א ל - ע ר א מ ש י *

חבר-הכנסת רוסתום בסתוני שאל את שר-המסחר והתעשייה ביום ג' בשבט תשי"ב (30 בינואר 1952):

ביום 7 באוקטובר 1951 שאלתי את שר-הפנים לסרבות האיחוד בחלוקת תעודות-זהות לשבט ערב-אל-עראמשי, וכן ציינתי כי "אנשי-השבט נמצאים כל הזמן במצוקה קשה כשאין להם פנקסי-מזון ותעודות-זהות".

בתשובת שר-הפנים מיום 6 בנובמבר 1951 הובטחו תעודות-זהות לתושבים ונאמר כי: "משרד-הפנים יגיש בקרוב לעריכת רישום של אנשי שבט זה".

עדיין לא חולקו לאנשי השבט תעודות-זהות ופנקסי-מזון ולכן אין ביכולתם לקבל את מגות המזון הקצובות.

אילוכם הנני מתכבד לשאול:

האם כבודו מוכן לעשות סידורים ארעיים להבטחת אספקה סדירה של מזון לשבט הנ"ל עד שיהולקו להם פנקסי מזון והלבשה?

שר-המסחר והתעשייה ד. יוסף:
עד שיינתנו תעודות-זהות לבני השבט ערב-אל-עראמשי, נעשים סידורים לספק להם מגות המזון, באמצעות נציגים, לפי רשימה שהוגש על-ידי הממשל הצבאי.

10. הנהלת מרכז ההשקעות

חבר-הכנסת פ. ברנשטיין שאל את שר-המסחר והתעשייה ביום ג' בשבט תשי"ב (30 בינואר 1952):

ד"ר ה. גרינבאום, מנהל מרכז ההשקעות, הודיע בישיבה האחרונה של מועצת המרכז כי יפרוש מתפקידו. האם נתמנה או יתמנה מנהל חדש במקומו?

מי מנהל ביתחיים את המרכז?

האם בדעת הממשלה לחסל את המרכז מחוסר הצעות להשקעה?

שר-המסחר והתעשייה ד. יוסף:

(א) טרם נתמנה מנהל קבוע חדש למרכז ההשקעות.
(ב) לפי שעה ביקשנו מד"ר קורט מגולסון לשמש מנהל בפועל של המרכז.

(ג) אין יסוד להנחתך בדבר חיסול המרכז מחוסר הצעות להשקעה.

תתי אל השר ד. יוסף) — מה יש בדעתך לעשות כדי למנוע את הישנותם של מקרים כגון הנ"ל בעתיד?

שר-החקלאות והפיתוח ל. אשכול:

התשובה לשאלה א': לא נכון. ממילא נפלות שאר השאלות.

7. מ ע צ ר י ם ב י ן י ו צ א י ע י ר א ק
ב ת ל - א ב י ב

חבר-הכנסת ב. ס. ששון שאל את שר-המשרה ביום כ"ג בשבט תשי"ב (21 בינואר 1952):

ב-17 בינואר 1952 הקיפה המשרה את קטע שדרות רוטשילד שבין רחוב אלנבי ורחוב נחלת-בנימין בתל-אביב ואסרה מאות אנשים. הנכון הוא שרק עולים מיוצאי עיראק שנמצאו באותה שעה בקטע הנ"ל נאסרו על-ידי המשרה, ואם כן, מדוע?

כמה אנשים כנ"ל נאסרו ומה גורלם?

שר-המשרה ב. ש. שיטריה:

1. המשרה עצרה את כל האנשים שנמצאו בשטח החסום, רובם מיוצאי עיראק. כולם שוחררו בו ביום.

2. תיקים פלייליים נפתחו נגד שני אנשים; האחד נאשם בהברחת יהלום ארצה בשווי של 2,000 ל"י בערך ללא תשלום מכס ומס'מותרות; השני נאשם בקבלת 3,000 ל"י מאיש אלמוני תמורת 5,000 דינרים עיראקיים.

בנימין סילס ששון (הספרדים):

כמה אנשים נעצרו?

שר-המשרה ב. ש. שיטריה:

נעצרו כל האנשים שהיו בשטח החסום, לא ספרתי אותם ולא ספרו אותם. נשאלתי שאלה מסויימת ועליה עניתי. אם אתה רוצה לדעת את המספר, עליך לפנות אלי בשאלה זו ואז תקבל את התשובה הרשומה ביומן המשטרה.

8. א ס פ ק ת ת ו ס פ ת מ ז ו ן ל ח ו ל י ם

חבר-הכנסת א. ברמן שאל את שר-המסחר והתעשייה ביום ב' בשבט תשי"ב (29 בינואר 1952):

נוכח העובדה שביטול מגות החולים (מלבד לחולי שחפת וסכרת) עלול לגרום נזק רציני לבריאותם של אלפי חולים הזקוקים למגות נוספות, ונוכח העובדה שמגות דיאטה לילדים חולים הן חיוניות ביותר, כפי שקבעו זאת רופאי הילדים בכינוסם הארצי האחרון, הנני מתכבד לשאול:

(א) האם אין ביכולתו של משרד-המסחר והתעשייה להבטיח את האספקה הנוספת לחולים בכלל ולילדים חולים בפרט?

(ב) מתי יוכל המשרד לחדש את אספקתן של מגות החולים ומה הם הצעדים שיש בדעת השר לנקוט בכיוון זה?

— חוק שירות מילואים (תגמולים) (שפר, גוברין); הצעות לסדר-היום (שפר, פורדר, פלש) —

ב. חוק שירות מילואים (תגמולים), תשי"ב—1952 (קריאה שניה וקריאה שלישית)

היו"ר ז. שפר :

לפני שנעבור להצעות לסדר-היום, נסיים את ההחלטה בדבר חוק שירות מילואים (תגמולים), תשי"ב—1952.

רשות-הדיבור ליושב-ראש ועדת-העבודה.

עקיבא גוברין (יו"ר ועדת-העבודה) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. כזכור ביקשה אמש הכנסת מוועדת-העבודה לעיין מחדש בסעיף 5(ב) של חוק שירות המילואים (תגמולים), תשי"ב — 1952. הוועדה דנה בסעיף זה וקיבלה החלטה, שלפיה יהיה הסעיף בנוסח הבא:

„בחישוב שכר-העבודה הרגיל יראו עובד ששכר עבודתו הרגיל לחודש הוא יותר מ'110 ל"י כאילו היה

שכר עבודתו 110 ל"י; עובד ששכר-עבודתו הוא פחות מ'70 ל"י לחודש, יראו אותו כאילו שכר עבודתו הוא 70 ל"י לחודש, ובלבד שלא יעלה התגמול על שכר-עבודתו הרגיל שהיה העובד מקבל אילו לא שירת במילואים והוסיף לעבוד“.

לסעיף זה אין כל הסתייגויות ואני מציע לכנסת לאשרו. כמו-כן אני מרשה לעצמי להזכיר ליושב-ראש שעם קבלת הסעיף הזה יש להצביע על החוק בכללו.

ה צ ב ע ה

סעיף 5(ב) בנוסח הוועדה, נתקבל.

חוק שירות המילואים (תגמולים), תשי"ב—1952, בנוסח הוועדה, נתקבל.

ג. הצעות לסדר-היום

1. אספקת נייר לעתונות

הפוליטי והחכמה הפוליטית של שר-המסחר-התעשייה עולים על אלו של שמונה חברים, חברי-הכנסת מכל המפלגות, שהצביעו פה אחד בעד סיכום זה. אולם לא אוכל לקבל את עמדתו של שר-המסחר-התעשייה, שאין הוא מוכן להתחשב בכלל בהחלטה כזאת של הכנסת.

שר-המסחר-התעשייה מראה בזמן האחרון נטיה לחדד את היחסים הציבוריים. אני מצטער מאד, שהצליח בתור ראשון להכניס את השופטים למערבולת של ויכוח פוליטי כללי, ואוכל רק לברך את שר-המשפטים שהצליח לעשות זאת בזמן כה קצר לכהונתו. אנו שתקנו, אבל אני מבקש ששר-המסחר-התעשייה ידע, שאין אנו מוכנים לשתוק גם בפעם הזאת. לי יש הרושם הברור, שיש איזה נימוק-לואי של שר-המסחר-התעשייה, להגביל את חופש העתונות עליידי סידורים אדמיניסטרטיביים. לי יש הרושם שהוא, בידיעה — ואולי גם שלא בידיעה — מזלזל בשליחות הציבורית של העתונות. הסכמנו ואנו מוכנים להסכים להגבלות רבות בשטחים אחרים, אבל אין אנו מוכנים להסכים להגבלות בזכותו של הפרט להביע את דעתו, ואנו מתנגדים לשיטה של קיצוב דוקא בשטח זה.

אני מקווה שהכנסת מאוחדת במידה כזאת, שתוכל להבטיח את חופש העתונות היומית.

אני מסכם: ועדה של הכנסת כבר קבעה את עמדתה, ולפי דעתי צריכה הממשלה להתחשב קצת בעמדה זו. שני עמודים אינם מספיקים, זהו רק עלון לידיעות חדשות — לא יותר. אני טוען שישנה אפשרות להבטיח את המינימום, ואני אומר: הבית מחוייב להילחם נגד נסיון להגביל את החופש של העתונות באופן אדמיניסטרטיבי. לכן ביקשתי ואני מבקש להעלות על סדר-היום את הדיון בשאלה זאת.

ג'ורג' פלש (הציונים הכלליים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. להבנת יתר של המצב המעשי והעובדתי, אחזור ונבליט כמה מספרים. מספרים אלה דרושים כדי שנדע מהי כמות הנייר הדרושה כדי להבטיח הופעה מסודרת ומתקבלת על הדעת של העתונות, כדי שנדע מהו הסכום שדרוש במטבע-חוץ כדי להבטיח כמות זו, ולהבטיח אותה בעוד מועד.

היו"ר ז. שפר :

נעבור להצעות לסדר-היום. רשות-הדיבור לחבר-הכנסת פורדר.

ישעיהו פורדר (המפלגה הפרוגרסיבית) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. אני מרגיש חובה לעצמי לערוך לפני הכנסת שאלה רצינית וחשובה למדי: הבטחת נייר לעתונות היומית. בזמן האחרון קיבלנו את העתונים היומיים בגודל של שני עמודים, ונשקפת סכנה שדבר זה יימשך זמן בלתי-מוגבל. בשבילי על-כל-פנים למותר להדגיש את חשיבות העתונות היומית. לכל דמוקראטיה ישנם שני עמודי תווך: פארלאמנט חפשי ועתונות חפשית.

אני רוצה להזכיר לבית את התפקיד המכריע של העתונות בארצות-הברית ובאנגליה, ואת העובדה שאנו, בצדק, השתדלנו וניצלנו בהרבה מקרים את העמדה הזאת לטובתנו.

איגוד המו"לים דורש סידור עליידי הקצבה של 2,000 טון נייר בערך לשנה. הוא יכול להבטיח את הנייר עליידי הקצבה של 300,000 דולר, כלומר 25,000 דולר לחודש. בהשוואה להוצאות בדביזים מ'1951, הרי זה הסכום ניכר. אנו הוצאנו 600,000 דולר וצריכים להרוץ ציא ב'1952 רק 480,000 דולר, עליידי כך, שאיגוד המו"לים יכול להבטיח מחירים וזולים יותר.

ועכשיו תופעה מוזרה קצת: יכולתי להבין שישנה התנגדות מצד האוצר מפאת קושי להבטיח סידור מחוסר דביזים, אבל לפי האינפורמציה שלי דוקא האוצר מוכן להסכים לסידור זה, אך ההתערבות באה מצד שר-המסחר-התעשייה, שתפקידו הוא דוקא לדאוג לאספקת הנייר.

אני מרשה לעצמי להגיד, ששאלה זו כבר העסיקה את הבית וועדה בת שמונה חברים טיפלה בענין. היא הגישה לכנסת דין-וחשבון וגם סיכום בנוגע לשאלה הזאת. אני מצטט את הדין-וחשבון של הוועדה: „הוועדה קובעת עדיפות ראשונה שווה לעתונות היומית ולספרי לימוד בחלוקת נייר. הוועדה אינה רואה כל אפשרות של קיצוצים או הגבלות בעתונות היומית במכסה הנוכחית של 154 טון לחודש“.

של שני עמודים בלבד, ויחד אתן צריכים להתקומם נגד נסיון זה להפוך את העתונים שלנו לעלונידיעות על-ידי בים, כל הציבור וכלל האורחים במדינה, כל אלה המבינים ומעריכים יפה את חפקידה החינוכי והציבורי של העתונות וכל אלה המבינים שלא ייתכן משטר דמוקרטי ראטי חפשי בלי עתונות חפשית, המסוגלת למלא את תפקידה במובן הפיסי.

כמו בהרבה שטחים אחרים, בנייני אספקה ותזונה, עלינו לשלם מחיר יקר בכל המובנים, בגלל מדיניותה של הממשלה העושה לה דבר לפי המימרה „מעט מדי ומאוחר מדי“, וכך קורה כעת גם בקשר להבטחת נייר לעתונות. בדיוק כפי שהישוב היה רעב למצרכים רבים וחיוניים שאפשר היה להבטיח בעוד מועד את מציאותם, ממש כך רעבה העתונות הישראלית לנייר.

הכנסת כולה נדרשת לבוא לעזרתה של העתונות. הכנסת כולה כאורגן העליון המצווה לשמור על המשטר הדמוקרטי במדינה הזאת, צריכה להתקומם ולהבטיח במאמץ מיוחד את הופעתם המסודרת של העתונים, ובגודל מתקבל על הדעת, ולא — אומר בפה מלא גם אם דבר זה ייאה אצל מישהו כהפרזה — סימן הוא שמשטרנו הדמוקרטי והחפשי נתון בסכנה.

במקרה ששר-המסחר והתעשייה לא יודיע לבית שנעשו הסידורים הדרושים כדי להבטיח הופעה סדירה של העתונות, זאת אומרת להבטיח הופעה של לפחות 28 עמודים בשבוע, אבקש מהבית להחליט על דיון דחוף ויסודי בשאלת הנייר לעתונות.

חופש איננו ניתן לחלוקה — או שהוא קיים או איננו קיים. דבר זה כוחו יפה גם לגבי חופש העתונות ולגבי המושג „עתונות חפשית“.

שר-המסחר והתעשייה ד. יוסף:

ארוני הושר-ראש, כנסת נכבדה. הייתי רגיל בעבר לצפות מחבר-הכנסת פורדר גישה הוגנת לעניינים. אני מצטער שמה שהוא אמר היום כלפי, לא היה הוגן. קודם כל, הוא יודע יפה שקניית נייר לעתונות איננה דבר קל, ואם יש כיום מחסור בנייר, הוא לא יוכל לזקוף זאת על חשבוננו. זוהי תוצאה מכך שלא הוגמן הנייר הדרוש לפני 4—5 חדשים.

שנית, אני קובל על כך שחבר-הכנסת פורדר השתדל ליצור רושם כאילו בגלל דעות מסויימות שלי — שאינני מתבייש בהן ואחזור עליהן גם מעל במה זו, כי מה שנכתב בעתונים מסויימים מהוה סכנה למדינה — הנני מעוניין לצמצם את חופש העתונות. אני מוכן לחזור על כך מפני שאין כל קשר בין גישה לחופש הדיבור לבין דעותי אלה ביחס לעתונים המצלים חופש זה לרעה, באים לסכסך בינינו לבין עצמנו ובינינו לבין אחרים, ולהיות למדינה; אין כל קשר בין דעתי והכרתי שפרסומים אלה מהווים נזק למדינה, ובין דעתי שיש לקיים עתונות ולתת לה חופש גמור לכתוב בגבולות המותר מבחינת בטחון המדינה. אולם, אני קובל על כך שחבר-הכנסת פורדר השתדל ליצור רושם כאילו אני מתנגד לחופש העתונות משום שאני סבור בעתונים מסויימים, או יותר נכון אנשים מסויימים, הכותבים מאמרים מסויימים בעתונים מסויימים — הם דברים שצריך להתקומם נגדם.

לעצם העניין, הרי איננה עומדת לבידור כל שאלה ביחס לחופש העתונות. השאלה נוגעת רק למידת הקצבת מטבע-חוף למטרה זו, ואל יעטפו ענין זה באינו אצטלא

מכסת הנייר לעתונים היומיים ועתוני הערב, שעליהם המדובר ברעו זה, היא — 160 טונות לחודש, כלומר 1920 טונות לשנה.

כיום אין למעשה שום מלאי בארץ. רק באמצע פברואר יגיעו ארצה כ־50 טונות וייוכח שבמחצית השניה של מארס יהיה משלוח שני, וגם זה של 64 טונות בלבד. במשך חמשת החדשים אפריל — אוגוסט, עומדות להישלח מקנדה כ־110 טונות כל חודש, ובסדר הכל כ־5600 טונות. משלוחים אלה מהווים את העודף מהזמנה של 900 טונות שנעשתה על-ידי אגוד הנהלות העתונים עוד ב־1951. מלבד הנ"ל יש רק עוד הזמנה קטנה של כ־60 טונות נייר.

להשלמת המיזומם הרשמי ל־1952, יחסרו אפוא כ־1100 טונות נייר, שטרם הוזמנו בכלל, וכן טרם הוקצו צב בעוד מטבע-חוף.

המחיר שהיילמים העתונים ישר לביה-חרושת לנייר שארים הם קשורים בחוזים להספקת נייר לתקופה ארוכה של שנים, הוא כניבו הרבה יותר זול מאשר המחיר ביישוק החפשי, או יותר נכון — יותר זול מן היחידים של „השוק האפור“ בקנדה, בארצות-הברית או בארצות הסקנדינביות.

ההבדלים במחירים אלה הם ניירים: הם עולים פי 2 ו־3 ואף יותר מזה, ואנו תלויים כעת במחירי אלה, כי לא אושרו החכומים הדרושים שהיו יכולים להבטיח הסדר מראש לזמן ממושך.

להבטחת אספקה סדירה זו ביקשו מן המפקח על המטבע הקצבה של 300,000 דולר לשנת 1952 בתשלומים חדשיים של 25,000 דולר. איגוד המו"לים מקווה, שאם יובטח לו סכום כזה, יוכל עכשיו לפנות נייר במחירים נמוכים יותר מאלה של השנה הקודמת. לפי הצעה זו היה האיזר צריך להוציא על נייר-עתונים ל־1952 רק 480,000 דולר, גם אם נוסף לכך את המחיר בעד 670 טון שהוזמנו מקנדה — לעומת 600,000 דולר בשנה הקודמת.

לפי הצעת איגוד המו"לים, אפשר היה להגיע אפוא השנה לקימוץ של 20% במטבע, למרות שתוך שנה גדלה האוכלוסיה בהרבה, וכן גם קהל הקוראים.

כמו בהרבה עניינים אחרים הורגש גם במקרה זה חוסר תיאום, ואפשר גם לומר הפרעה הדדית בין משרדי הממשלה המטפלים בדבר. כבר צויין שהאוצר והמפקח על המטבע הסכימו לתכנית המו"לים ולהקצבה הדרושה במטבע-חוף, אולם מה רב היה החמהון כאשר אחר-כך התברר, שהמפקח על הנייר במשרד-המסחר והתעשייה ושר-המסחר והתעשייה החליטו לבטל את ההסדר. אל יגיד השר שהסכם כזה לא היה, כי המפקח על המטבע מוכן גם היום לאשרו ולכבדו. כמוצא מן הסכך, וכדי להתגבר על הקשיים, מציע שר-המסחר והתעשייה להפ"עיל את „הנשק הסודי“ שלו, היינו קיצוץ ולצמצם את העתונים על-ידי הפחתת מספר עמודיהם בצורה שאינה מתקבלת על הדעת כלל וכלל.

אם השר יציע קיצוצים זמניים בלבד — הרי אני מזהיר את העתונים ואת הבית מלקבל הצעה כזאת, כי כבר הגיעו לגבול המינימום, וישנה עוד סכנה, שקיצוץ זמני ייהפך לקיצוץ תמידי, בייחוד לאחר שאין כל בטחון שהובטחה כמות הנייר הדרושה.

ברור שהנהלות העתונים מתנגדות לעתונים בגודל

גם איני רוצה לעשות כן. לדעתי ישנם אנשים אשר רוצים לקרוא שבועונים לא פחות מאשר עתונים יומיים, ובכן, כדי לספק את כל הצרכים דרושים לנו 207 טון נייר לחודש, זאת אומרת קרוב ל-2500 טון נייר לשנה, ולכך דרושים לנו לא 300,000 דולאר כפי שנמסר כאן, כי אם קרוב ל-600,000 דולאר. לא רק עתונים יכולים לקבל נייר במזון זול יותר, כל אחד יכול לקבל זאת אם יקנה במזומן. גם, אם ישנה הצעה היא מוגשת למשרד. 600,000 דולר לשנה לקניית נייר הם אצלנו סכום מכובד מאד.

בנוגע לצמצום מספר העמודים של העתונים — הובט פשוט מאד. אמרתי לכא-יכוח העתונים שאם הם יוציט בהופעה סדירה של העתונים במשך חודש פברואר — וברור שמדובר על החודש הזה שבו יש מחסור בנייר — הם צריכים להצטמצם.

ג'ורג' פלש (הציונים הכלליים):
 מניין הבטחון שיהיה נייר אחר-כך?

שר-המסחר והתעשייה ד. יוסף:

הבטחון הוא בהבטחתה של הממשלה, אשר אני מאמין בה. אמרתי לעתונאים שעליידי כך שלא ירצו להצטמצם לא ייווצר יותר נייר. גם הוויכוח בכנסת לא יוסיף נייר. היה מקום לוויכוח לו אמרתי שאני רוצה לשלול את הנייר מן העתונים, או שאני רוצה לתת רק 100 טון ולא 160 טון כפי שהם מבקשים, אבל עובדה היא כי כמות הנייר אשר ישנה בארץ לחודש זה לא תספיק באם העתונים יוסיפו להופיע ב-2 עמודים לשבוע, אמרתי ל-ע' הונאים כי אם לא יצטמצמו, הרי ב-20 לחודש או בא-מצע החודש נגיע למצב שבכלל לא יופיעו עתונים, גם לא בשני עמודים. זהו חשבון אריומטי פשוט, אנח' נו יודעים כמה ימים יש בחודש, אנחנו יודעים כמה נייר דרוש כדי שהעתונים יופיעו ב-4 עמודים בכל יום וב-8 עמודים בערב שבת. אני מקווה, חברי-הכנסת פלש, להביא עד סוף החודש כמות של 200 טון נייר שעל כך לא ידוע לך. יש לי גם הבטחה מהאוצר להקצות הכסף הדרוש בעד כמות נייר זו. אבל עד אשר תגיע כמות נייר זו עלינו להצטמצם בחודש זה, וברוב ימי השבוע יופיעו העתונים בשני עמודים במקום ארבעה, ובערב שבת בששה במקום שמונה.

ג'ורג' פלש (הציונים הכלליים):
 אבל גם לשני עמודים אין הבטחה.

אברהם הרצפלד (מפא"י):
 אבל אם אין, אז אין.

(קריאת מס' סל' י ו ה צ י ו נ י מ)
 הכלליים)

שר-המסחר והתעשייה ד. יוסף:

חברי-הכנסת פלש, הייתי מאד רוצה לחלק לפחות 200 גרם בשר לשבוע לנפש, תאמין לי, אבל אין אני עושה זאת לא מפני שאינני רוצה, אלא מפני שאינני יכול, מפני שאין לנו מטבע חוץ לעת-עתה, אני מקווה שיהיה לנו בקרוב. הייתי גם רוצה שהעתונים יופיעו בארבעה עמודים בכל יום ובשמונה עמודים בערב שבת, אבל החודש הזה אין נייר במידה מספיקה. אם הכנסת תחליט כי יותר טוב שהעתונים יופיעו לא הגבלה עד אשר לא יהיה נייר בכלל, ואז במשך 7—10 ימים לא יופיעו עתונים בארץ, אני אקבל את דעת הכנסת. לדעתי,

של קדושה מיוחדת. אני מצטער ששני החברים שדיברו בענין זה הוטעו כנראה בעובדות שהם הביאו, עליידי האנשים המעוניינים בכך. אין זו אמת כי ישנו בשטח זה ריב בין שני משרדי ממשלה; ישנה ממשלה אחת הקובעת, ואין לדבר על ויכוחים ביני ובין משרד האוצר. מה שנמסר לחבר הכנסת פורדר, כפי שהוא הביא את הדברים כאן, איננו אמת. אין זו אמת שמשרד האוצר הסכים להקציב סכום כסף ואילו משרדי התנגד לכך. הדבר ידוע גם לאנשים שמסרו זאת, הואיל ואני בעצמי קראתי באזניהם לפני שבוע העתק המכתב שעליו הם כאילו התבססו, מכתב אשר נשלח אלי עליידי המפקח על מטבע חוץ, במכתב זה לא היה כתוב שהאוצר מסכים להקציב כסף למטרה זו, אלא שאם משרד המטרה והתעשייה יציע לאוצר להקציב סכום כסף למטרה זו הרי הוא, המפקח על מטבע חוץ, יהיה מוכן להציע למר הרוביץ מן האוצר, שהאוצר יסכים לכך. זהו מה שקורי אים „הסכמת האוצר“; האוצר לא הסכים להקצבה זו.

שר-האוצר א. קפלן:

לא שהוא איננו מסכים, אלא שאין לו.

שר-המסחר והתעשייה ד. יוסף:

אני מצטער שאין לו; אילו היה לו הייתי מבקש ממנו לאשר הקצבה זו.

אולם, האנשים אשר סירסו את הדבר באמרם כי יש מי שאינו רוצה ואינו מעוניין בהופעת עתונים וכי זהו כאילו „נשק סודי“, יודעים שזה שקרי. האנשים אשר סיפקו לו אינפורמציה זו ידעו שגם בשעת מחלתו של שר האוצר התקשרתי עמו בביתו ועשיתי כל מאמץ אפשרי כדי לקבל הקצבה לקניית נייר לעתונים, מבלי שהם פנו אלי, כתוצאה מכך השגתי הקצבה בשיעור 50 אלף דולאר והמיועדת להביא בהקדם נייר לארץ, לא הסתפקתי בכך, ולאחר שדיברו אתי ומבלי שביקשו זאת ממני, השגתי מהאוצר הבטחה להקצבה נוספת של 50 אלף דולאר לנייר. על כן, אל תשתדלו לתאר אותי כאדם אשר איננו רוצה בהופעת עתונים. זהו ההפך מן האמת, אם כי אני מודה ומתוודה, שאינני משוכנע כי במצבנו הקשה במטבע זר הכרחית היא הופעתם של 21 עתונים יומיים. אני מצטער לומר שלבי כואב שאינני יכול להשיג מטבע חוץ לחמרי גלם הדרושים להעשיות חיוניות ביותר שאינן חשובות פחות מן העתונים לקיום המדינה. הציבור צריך להבין שאנחנו עם עני ואין לנו מטבע חוץ כדי כמא את כל הצרכים. אני מסכים שנייר לעתונות הוא אחד המצרכים החיוניים, וגכן אני משתדל לעשות כמיטב יכולתי כדי להבטיח את הספקו. כאשר נכנסים למשרדי מצאתי אותו במצב מסויים, ומצב זה מחייב להצטמצם בתצורתם של נייר, עד שנעבור לתקופה בה נוכל לספק מצוץ זה.

עלי לקבוע כי המספרים אשר מסרו לכם אינם נכונים. ברור כי כל אחד דואג רק לעצמו, וגם אני העירוני על כך כאשר נפגשתי לפני שבוע עם באי-כוח העתונים. כמות הנייר הדרושה במשך חודש בשביל העתונים והשבועונים היא 207 טון וגא 160. ברור כי באי-כוח העתונים היומיים אשר דיברו אתך, חברי-הכנסת פורדר, מסכימים שלא יוקצב אף טון נייר אחד לשבועונים. אבל כאשר שאלתי באותה ישיבה את שני המו"לים של השבועונים אם הם מוכנים לוותר על הנייר כדי שנוכל לתת את כולו לעתונים היומיים, לא קיבלתי על כך תשובה חיובית. לי אין רשות לבטל שבועונים בארץ,

ישיבה נ"ב, י" שבט תשי"ב (6 פברואר 1952)
— (הצעות לסדר-היום (יוסף, בן-גוריון, אריאב, רובין) —

אכנס עכשיו לכירור הסיבות, כי דיון זה אינו עומד עכשיו על הפרק; אבל העיריות על דברי חבר-הכנסת פורדר, שאף הם חרגו מהדיון העומד על הפרק כדי לתקן רושם מוטעה שעלול היה להיווצר מדבריו כאילו בממשלה יש דעה שיש לתת הוראות לשופט איך לשפוט — מחוץ למתן חוקים.

דווקא מפני שחבר-הכנסת פורדר מדבר בכנות ואין ספק באדיקותו בעקרונות הדמוקראטיה — ראיתי חובה לעמוד על דבריו. הדמוקראטיה מחייבת שבת הממו"ר קקים יעשה החוקים, והממשלה תבחון מזמן לזמן אם דרכי ביצוע החוק הולמים מטרות החוק וכוונתו, ואם היא רואה צורך בדבר — להציע לכנסת שינויים בחוק.

אין לשכות שבודך כלל לא היה סיפק למדינה צעירה זו לעשות לעצמה חוקים שיהלמו צרכיה ותגאיה המיוחדים, ואם כי הטענה שאנו נוהגים לפי חוקי המנדט אינה נכונה מבחינה פורמלית, כי חוקים אלה נוהגים במדינתנו לא בתוקף השלטון המנדטורי אשר חלף ונתבטל, אלא בתוקף מועצת-המדינה הזמנית שאישרה מחדש חוקים אלה, כי לא יכלה להניח חלל ריק ולא היה סיפק בידה לעשות חוקים חדשים, ומתוך הכרח אימצנו לעצמנו לפי שעה החוקים שנהגו במשטר התורכי והמנדטורי, אבל מחובתנו לבחון מזמן לזמן באיזו מידה חוקים אלה ואופן ביצועם הולמים צרכינו, וזאת אשר עשה שר-המשפטים, ולא היה כל יסוד להתקפה האישית של חבר-הכנסת פורדר על שר-המשפטים.

אין כל ספק שהשופט חייב לשפוט בהתאם לחוק, אבל שר-המשפטים חייב לראות אם החוק אינו טעון תיקון, אם מפני ניסוחו שאינו מתאים, ואם מפני שביצועו אינו מכוון לצורך. ובשאלת תקיפת שוטרים מנאי שביצועו אינו החוק הקיים. דבר זה הוא זכותה וחובתה של הממשלה וזכותה וחובתה של הכנסת, ואין זה מענינם ומסמכותם של השופטים, ומי שמתנגד להצעת החוק אל יטען שווה פגיעה בסמכות השופטים, או שווה הכנסת פולייטיקה למשפט.

אני מתנגד, ואני בטוח שכולנו מתנגדים לכך, ששופטים יעסקו בפוליטיקה. איני יודע אם נכונה הידיעה שהופיעה בעתונות על אספה פוליטית של שופטים. מנאי יוני המר למדתי שאין להאמין תמיד לכל מה שכתוב בעתונות, אבל אין לי ספק שאין שופטים יכולים לסדר אספות פוליטיות כשם שחייבים או שוטרים אינם יכולים לעשות זאת. איני רוצה בזה להגיד שהם עשו זאת, אבל צר לי שאיש מחברי-הכנסת פורדר, שאין לפקפק בכנות הדמוקראטיה שלו —

(קריאות מספספסלי הצינונים הכלליים)

זיים אריאב (הצינונים הכלליים):
מדוע אדוני מחלק כאן תעודות?

זנן רובין (מסמ):

אבל כאשר ראש-הממשלה מדבר על דמוקראטיה כל הארץ יודעת שאין זה אמת.

ראש-הממשלה ד. בן-גוריון:

— לא עמד על דברים אלמנטאריים אלה, ותקף ללא יסוד את שר-המשפטים, ומשום כך עליתי עכשיו על הבימה להגיד שאנו רואים לא רק זכות, אלא חובה לעצמנו להציע מזמן לזמן חוקים שיתקנו המצב שנראה

זה יהיה משגה גדול, כך מתנהג שיכור ולא אדם שרואה את אשר מתחולל סביבו. אם הוא רואה שיש לו כמות מוגבלת של מצרך מסויים, הוא משתדל להסתגל למצב ולחלק את הכמות בצורה כזאת שתספיק לו לתקופה מכסימלית. אם נקבל את המשלוח של 200 טון נייר עד סוף החודש, ואם נוכל לבצע את התכנית שלנו להבא, אני חושב שנוכל לעבור את המשבר בהספקת הנייר לעתונים. השתדלתי למסור לכנסת את העובדות הנכונות ותיאור נכון של המצב. אין ויכוח בין משרדי לבין העתונאים בנוגע לצורך לספק 160 טון נייר לתודש, אבל ישנם הרבה דברים חיוניים למדינה, והממשלה מצווה לדון ולשקול על כל הצרכים. אינני יודע על מה יכול להיות כאן ויכוח. אני מבקש שלא יהפכו את ענין הספקת הנייר לויכוח על חופש הדיבור, כי על כך אין ויכוח.

ראש-הממשלה ד. בן-גוריון:

חבר-הכנסת פורדר דיבר כאן על חופש העתונות, ואין לי כל ספק בכנות דבריו, גט לא בנאמנותו לחופש העתונות, אם כי אני מפקפק אם כל אלה אשר יצביעו בעד הצעתו נאמנים כמוהו לחופש העתונות גם אם הם מדברים גבוהה גבוהה על חירויות האזרח במדינה. אולם עליתי על הבימה להעיר הערה אחת על דברי מר פורדר שלא היו כלל לענין ובהם התקף את שר-המשפטים על דבריו בכנסת בענין החוק על תקיפת שוטרים, שבה הציע גם עונש מינימלי, בניגוד לנהוג עד עכשיו, וחבר-הכנסת פורדר תקף שר-המשפטים על שהביע כאן דעה כפי שהביע. אני רוצה להגיד לידי פורדר שלא רק לעתונים יש חופש דיבור, אלא גם לחבר-הכנסת, והכנסת היא ריבונית להתחלט מה הם החוקים שייעשו במדינה זו ומה הסדרים שישלטו בה. לא השופטים עושים החוקים אלא הכנסת, ואין כל צורך לשאול את השופט איזה חוק יש לעשות או לא.

השופט פוסק בהתאם לחוק ולפי מצפונו. אני רוצה להזכיר לחבר-הכנסת שהופנתה אלי שאילתה מאחד מחבר-הכנסת, מר אריאב, שבה טען כאילו השופטים אינם מענישים כראוי הגנבים וגורמים בכך לריבוי הגנבות. הימנעו נדרשה באותה שאילתה לתת הוראות לשופטים להחמיר בדין. עניתי אז לחבר-הכנסת אריאב שזממשה לא נתנה ולא תיתן הוראות לשופטים, כי השופטים חייבים לשפוט אך ורק על פי החוק ולפי הוראות מצפונם. זו היתה וזהה עמדת הממשלה, אבל אין זאת אומרת שאין הכנסת או הממשלה רשאית כלל לבחון מהו מצב הפשעים והענשים על הפשעים, ואם ביצוע החוק על-ידי השופטים מתאים לצרכי הארץ ולכוונת המחוקק.

גם לחבר-הממשלה וגם לחבר-הכנסת מותר להעמיד הכנסת על המצב הרעוע של השיפוט, ועל העובדה — אם זוהי עובדה — שביצוע החוק בצורתו הקיימת גורם לריבוי פשעים בארץ.

כבר אמרתי שאין הממשלה נותנת או רשאית לתת הוראות לשופט, אבל הממשלה חייבת לדאוג לתיקון החוק אם היא רואה שדרכי ביצועו על ידי השופטים גורמים לתקלה במדינה.

עד כה נקטנו בשיטה האנגלית שהחוק קובע רק העונש המכסימלי, וסומכים על השופט שידע לקבוע בכל מקרה העונש המתאים, ואין הוא מחויב בשום מינימום. התברר שסדר זה אינו הולם המציאות של ארצנו, ולא

ישיבה ג"ב, י' שבט תשי"ב (6 פברואר 1952)
— הצעות לסדר-היום (ב'גוריון, רוזן, יוסף, רזיאל-נאור, שפר, בר-רבהאי, רובין, גוברין, ב'נאהרן) —

הי"ר ז. שפר :
האיש המנהל את הישיבה הוא המחליט. אני מבקש לא להפריעני כשאני מדבר, ואיני מדבר כאן כאיש פרטי. שמעתי שיש לאחדים מחברי-הכנסת הצעות לסדר, אבל מקימן לאחר הדיון בסעיף זה.

חנן רובין (מפ"ם) :
לאחד כבר נתת את רשות-הדיבור.

הי"ר ז. שפר :
אני מצטער שנתתי לו, מכיוון שלא דיבר לסדר. האמנתי שיש לו הצעה לסדר. רשות-הדיבור להצעה בענין הגייר לחבר-הכנסת גוברין.

עקיבא גוברין (מפא"י) :
אני רוצה להחזיר את הדיון לשאלה שהועלתה על סדר-היום. אני מצטער שענין זה של גייר לעתונות — וכל העתונים ללא יוצא מן הכלל סובלים מקיצוצים — נהפך, או מנסים להפוך אותו, לענין של ויכוח סיעתי. שמענו כאן הסברה מפי שר-המסחר-והתעשייה, וזה היה בחלקו גם ויכוח ענייני בין אלה שהביאו שאלה זו לסדר-היום ובין שר-המסחר-והתעשייה. נראה לי שהענין טעון בירור נוסף, והואיל והשאלה היא חשובה מאד — אני מבקש את הסכמת כולכם שהענין יועבר לחודת-הכספים, וזו תשתדל להביא לפנינו תוך זמן קצר את מסקנותיה, אם הענין לא יבוא על תיקונו בחודת-הכספים.

אני סונה אל כל חברי הבית המעוניינים בדבר — ואין ספק בעיני שכולם מעוניינים שהעתונות תופיע כסדר-רה — לקבל הצעה זו ולהטיל על ועדת-הכספים לקיים בירור ענייני ומעשי על מנת לראות כיצד אפשר לסדר את הענין בתנאים הנוכחים.

יצחק ב'נאהרן (מפ"ם) :
מחויף לשאלת מטבע-חזף והשאלה הכמותית, נת' עוררה השאלה של משבר הגייר במדינה, אנו עדים לשתי תופעות גם יחד: לתופעה של בובוז גייר לצרכים בלתי-חיוניים, הן מבחינת הפרסומת, הן מבחינת התוכן והן מבחינת השימוש, ולתופעה של מחסור חמור בגייר לצרכים חיוניים — תרבותיים ופוליטיים.

נראה לי שהבית צריך לבדוק את המדיניות כולה של חלוקת הגייר, ולא רק את הכמויות המוזמנות. את השאלה הזאת כבר עורר כאן חברי בריהודה בשאלתה בענין סוג ידוע של הוצאות ספרותיות-כביכול בארץ זו — הוצאות פורנוגרפיות ודומות להן שהשוק מוצף בהן, שר-המסחר הודיע כאן שאין פיקוח על סוג זה של גייר, כלומר שיש צינורות שדרכם מסתנן גייר זה שלא בפיקוח המדינה.

הי"ר ז. שפר :
אני מבקש מן הנואם להציע את הצעתו הנוספת.

יצחק ב'נאהרן (מפ"ם) :
ההצעה תבוא ואני מבטס אותה, נראה לי על כן שדיון בסדר היום לא יועיל במדה מספקת. איני רואה גם שאלה זו שאלה של ועדת-הכספים, מכיוון שאין בעיה זו קשורה אך ורק במטבע-חזף. סבורני שיש צורך בחקירה פארלאמנטארית יסודית בענין כל משק הגייר והשימוש במצרך חיוני זה, וחלוקתו לצרכים השונים.

לנו פגום ושלא כשורה. אין לדבר זה כל קשר לחופש המצפון של השופט ולא למתן הוראות לשופט. דווקא מפני שאין הממשלה צריכה לתת הוראות לשופט — עליה לשקוד על תקון החוקים. זוהי עמדתה המוצהרת של הממשלה.

פנחס רוזן (המפלגה הפרוגרסיבית) :
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. כאן קרה דבר שהוא יוצא דופן לגבי הדיונים בהצעות לסדר-היום. אני מצטער על כך, שהערתו הצודקת של חבר-הכנסת פורדד הניעה את ראש-הממשלה לעבור לשטח אחר לגמרי ולפרשה אחרי שאינה עומדת לדיון עתה. נדמה לי שחברים רבים יימצאו במבוכה עתה, לאחר ששמעו את דברי ראש-הממשלה, ולא תינתן להם האפשרות להביע את דעתם.

אני רוצה לומר לראש-הממשלה, כי בוודאי ידוע לו שסיעתי, סיעת המפלגה הפרוגרסיבית, תמכה בחוק תקיפת שוטרים. מכאן בלבד אפשר היה ללמוד, שהוא נתן לדברי חבר-הכנסת פורדד פירוש לא נכון, כדאי היה אולי, שראש-הממשלה יעמוד ביתר דיוק על כוונת זכרי חבר-הכנסת פורדד. חבר-הכנסת פורדד בהערתו — שאולי לא היתה נחוצה, מאחר שהוא ערבב את הפרשיות — התכוון לפסוק מסויים —

שר-המשפטים ד. יוסף :
כיצד אתה יודע למה הוא מתכוון?

פנחס רוזן (המפלגה הפרוגרסיבית) :
— בנאום של שר-המשפטים הנכבד, והפסוק לא היה בו צורך כדי לנמק הצעה, להנהגת עונש מינימום. לעומת זאת היו חברי-כנסת שראו בפסוק זה פגיעה בשור פטים וזלזול בכבודם. אחר' שניתנה לי הזדמנות זו, הייתי מציע לירידי שר-המשפטים, שאני מחשיב אותו ומכבד אותו, למחוק את המלים האלה מנאומי ההוא, שאלין התכוון חבר-הכנסת פורדד, ועל ידי כך יתרום תרומה חשובה להרגעת הציבור.

אסתר רזיאל-נאור (תנועת החרות) :
אני מבקשת רשות-הדיבור לסדר.

הי"ר ז. שפר :
אני חייב להחזיר את הכנסת לדיון שהתחלנו בו, לאחר שנגמור אותו — יהיה מקום להצעות לטדר.

אסתר רזיאל-נאור (תנועת החרות) :
איזה סדר חדש הוא? זה לא ייתכן כך!

דוד בר-רבהאי (מפא"י) :
מה שאמר היושב-ראש — יהיה.

עזרא איכילוב (הציונים הכלליים) :
דבר חמור נפל בבית, ואיי-אפשר לעבור עליו. ראש-הממשלה אמר דברים שאינם יכולים להישמע בבית. יש לנו חוק חסינות גם כלפי ראש-הממשלה.

הי"ר ז. שפר :
אני מבקש שקט בבית, ייתכן שלאחר שנגמור את הדיון בסעיף זה, יהיה מקום להצעות ודחות לסדר.

אסתר רזיאל-נאור (תנועת החרות) :
זה לא ייתכן כך. צריך לדבר לסדר.

בנוגע לכמה מדברי ראש-הממשלה אשר העליבו לא מעטים מתכרי.

אליהו אלישר (הספרדים):
העליבו את כל חברי-הכנסת.

ישראל רוקח (הציונים הכלליים):

בקשר עם ההצעה לסדר-היום. אנו מעוניינים בסידור רצוי של שאלת העתונים, המופיעים בצורה מצומצמת למדי. אינני רוצה להשוות את עתונותנו לעתונות באר-צות אחרות, אולם קיים מינימום ידוע, ורק מתוך הנחה זו הגשנו את הצעתנו לסדר-היום. אני וחברי מוכנים לקבל את ההצעה להעביר את השאלה לוועדת-הכספים, אבל בתנאי שהכנסת תתן הוראה להביא את המסקנות תוך עשרה ימים, אם תבוא הסכמה כללית בוועדת-הכספים לסידור רצוי של הבעיה, אין צורך להחזירה לכנסת.

היו"ר ז. שפר:

חברי-הכנסת פורדר מסכים שהצעתו תועבר לוועדה, אך יש הצעות שונות בענין הוועדה שאליה תועבר ההצעה. יש הצעה להעביר את הענין לוועדה פארלאמנטארי, יש הצעה להעביר את הענין לוועדת-הכספים ויש הצעה להעבירו לוועדת-הכנסת. אם יוחלט להעביר את הענין לוועדה פארלאמנטארית, הוא יחזור לכנסת. נעבור להצבעה.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את ענין אספקת הנייר לעתונים לוועדת-הכספים (בתנאי

שאם לא תוכל להסדירו יוחזר לכנסת) — 62

בעד ההצעה להעביר את הענין לוועדת-הכנסת, על מנת שתביא את סיכומיה תוך שבוע ימים — 2

בעד ההצעה להקים ועדה פארלאמנטארי-רית מיוחדת לענין זה — 8

ההצעה להעביר את הענין לוועדת-הכספים בתנאי שאם לא תוכל להסדירו יוחזר לכנסת, נתקבלה.

היו"ר ז. שפר:

כעת אחרוג מן הנהוג, ואני מבקש לסלוח לי. בהתאם לבקשת כמה מחברי-הכנסת אקדים ואתן רשות-הדיבור לחברת-הכנסת רויאל-נאור.

אסתר רויאל-נאור (תנועת החרות):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה. ארשה לעצמי לפתוח את דברי בהערה על המשפט האחרון שהשמיע היושב-ראש המכובד.

מתן רשות-הדיבור לסדר לחברת-הכנסת אינה כלל בגדר הסדר מצד היושב-ראש, ואיננה סותרת את הנהוג המקובל בכנסת. נהפוך הוא: מתן רשות-הדיבור לסדר הוא בהתאמה גמורה לטעופי התקנון. כבוד היושב-ראש נהג הפעם בדיוק כמו שצריך היה לנהוג, ואני אסירת-תודה לו.

ביקשתי את רשות-הדיבור לסדר, כי הבעיה שהובאה לפני הכנסת היתה בעיית אספקת הנייר לעתונות היומית

אני מציע אפוא שבמקרה שלא ניכנס לדין על הבעיה העומדת על הפרק — נבחר בוועדה פארלאמנטארית מיוחדת, שבתחום עבודתה תיכלל לא רק הבדיקה אם הממשלה התנהגה כראוי ביחס לצרכי העתונות, אלא גם בדיקה יסודית והבאת הצעות בבעיה זו כולה של אספקת הנייר במדינה.

אליעזר שוסטק (תנועת החרות):

אני רוצה לשאול את היושב-ראש: על מה מיוסד הנוהג הזה שכמעט לאחד כל תשובה מפי אחד השרים בענין המחייבו להשיב תשובה — נוטל גם ראש-הממשלה את רשות-הדיבור כאותה שאלה.

היו"ר ז. שפר:

איני משיב על שאלה זו, כי השואל יודע את התשובה. רשות-הדיבור לחברת-הכנסת וילנר להצעה.

מאיר וילנר (מק"י):

הואיל והבעיה הנידונה היא בעיה שאינה ניתנת לדחיה גם לפי דעתו של שר-המסחר-התעשייה, אני מציע להעבירה לוועדת-הכנסת ולא לוועדת-הכספים. זהו בראש וראשונה ענין ציבורי ולא תקציבי. שנית, ועדת-הכנסת צריכה תוך שבוע ימים להחזיר את הענין לכנסת בצירוף הצעותיה. זאת אני מציע במקרה שלא תתקבל החלטה על קיום הדיון, כי אני תומך בהצעה שיערך דיון במליאת הכנסת.

כמה משפטים להנמקה. עובדה היא שלמפא"י יש די נייר.

מרדכי נמיר (מפא"י):

האם "דבר" מופיע במספר גדול יותר?

מאיר וילנר (מק"י):

האם "דבר" הוא עתונה של מפא"י? הרי במשך כל הזמן הנכם טוענים ש"דבר" הוא עתונה של ההסתדרות... למפא"י יש די נייר על-ידי שהיא מנצלת את המשרד-דים הממשלתיים לקבלת רשימות ליבוא ללא תשלום וליבוא בדרכים אחרות למטרות מפלגתיות. אין זה ענין של גודל העתונים בלבד. העתונים של מפלגתי מצמצמים את מספר הטפסים בגלל המחסור בנייר, בו בזמן שעתוני מפא"י מופיעים במספר טפסים רב.

(ק ר י א ה מ ס פ ס ל י מ פ א י : אתה בדקת זאת?)

עתוני מפא"י אינם מוגבלים במספר הטפסים. אני יכול להוכיח שניתנו למפא"י רשימות יבוא לנייר בשביל עתונים וכל מיני חוברות וספרים מפלגתיים רק מפני שיש לה שרים בממשלה. באותו זמן מסרכים לתת רשימות לנייר לעתוני מפלגות אחרות לא בגלל חוסר מטבע-חוץ, אלא גם בצורת יבוא ללא תשלום — מטעם מים פוליטיים של רצון לדכא את חופש ההופעה של האופוזיציה. אין זו בעיקר בעיה של מחסור כללי בנייר, אלא יש כאן תכנית מכוונת מצד מפא"י לדכא את האופוזיציה ואת אפשרות הופעתה בכתב.

ישראל רוקח (הציונים הכלליים):

אני מקבל את הודעתו של היושב-ראש שלאחר שנגמור את הדיון בשאלת הנייר, נוכל לקיים בידור

פוררד היו בסדר. ואני חוזר ומעמיד שני דברים אלה על דיוקם :

א) הממשלה שוללת בהחלט כל מתן הוראות מצדה לשופטים; אם היא מוצאת שביצוע החוקים אינו בסדר — היא תבוא לכנסת ותציע חוק חדש. וזאת אשר עשה שר-המשפטים, ולא היה כל יסוד להתקפתו של חבר הכנסת פוררד בנידון זה.

יוחנן בדר (תנועת החרות) :

זה לא נכון. הוא נתן הוראות לשופטים. הוא הודיע זאת בכנסת.

שר-המשפטים ד. יוסף :
זה לא אמת.

ראש-הממשלה ד. בן-גוריון :

חבר-הכנסת בדר — אתה יודע להיות הוגן גם כלפי חבר של מפלגה אחרת, ודבריך הפעם אינם מסוג זה. בכל אופן הדיון עכשיו הוא על דברי אני, ולא על דברי שר-המשפטים.

ב) ברצוני להגיד משהו לחבר-הכנסת פוררד. אני בטוח בכנות דבריו ובנאמנותו לדמוקרטיה — ורק משום כך הגבתי על דבריו, כי לא דבריו של כל אחד ראויים לתשובה. אבל אסור היה לי לעבור בשתיקה על דבריו של איש כחבר-הכנסת פוררד, כי שתיקתי היתה מתפרשת כהודאה. דברי היו, איפוא, לסדר ולענין.

חנן רובין (מפ"ם) :

כנסת נכבדה. אני צריך לבקש את סליחת הבית על שאני הולך בעקבות ראש-הממשלה וגוזל זמן באותו היום היחיד — בתוך שבועיים ימים — שבו יש אפשרות להציע סעיפים לסדר-היום. אבל לאחר ששמענו שתי הודעות — לא דוקא קצרות — מפי ראש-הממשלה, אני רואה צורך להציע בעקבותי הצעה לסדר.

לפי הפרוצדורה שלנו, הרי אין אני רשאי לענות על דברי ראש-הממשלה. יוצא איפוא שכל דבר יכול להיאמר בלי שתנתן לו תשובה ובלבד שישמיעהו אחד מן השניים, גם אם הדבר נאמר באחד הימים שהוא משוריין להצעות לסדר-היום של הסיעות השונות. לפי התקנון שלנו לא אוכל לגעת בדברי ראש-הממשלה, אם כי אולי יש לי להעיר עליהם הערות מספר. אסתפק עתה בהצעה לסדר, האומרת שהכנסת תפתח בדיון, במועד שתקבע הנשיאות, בעקבות הודעתו של ראש-הממשלה. ולהנמקת ההצעה וזאת כמה הערות.

הודעתו של ראש-הממשלה אינה חשובה בעיני עד כדי שאציע דיון דחוף. ראש-הממשלה מדבר הרבה, ואני נני סובר שכל פעם ופעם יש בזה דחיפות מיוחדת. אולם הנושא הוא נושא נכבד, והוא מוצא את אפשרות לחילופי דעות של הכנסת. דבר זה הוא גם בהתאם לתקנון, כי בתקנון נאמר שעל הודעות הממשלה פותחים בוויכוח. אני מבין שראש-הממשלה דיבר בשם הממשלה. אמנם לא בדקתי במדה מספקת, אם התייעץ עם חבריו בממשלה על תוכן הודעתו קודם שמסר אותה, אבל אין לי כל יסוד לפקפק שדיבר בשם הממשלה ובעיקר כשיש קולקטיביות —

ראש-הממשלה ד. בן-גוריון :

קולקטיביות רעיונית ...

והכנסת צריכה היתה לדון בבעיית הנייר. השר אשר ביד משרדו נתונה הבעייה הזאת השיב מה שהשיב למציע. ואני, לפי הסדר המקובל, הנהיג והתקונן, צריכות היו לבוא הצעות להצבעה ולהערכת הענין לוועדה מסוימת. אולם, תחת זאת נטל ראש-הממשלה את רשות-הדיבור, ופתח בדיון על נושא שלא היה לו כל קשר לשאלת הנייר. כיוון שהנושא היה נייר ולא סגולותיהם האישיות של חברי-הכנסת, אף לא בעיית השופטים, בתי-המשפט והפרוצדורה של המשפט במדינה, ואף לא היחס לכל הבעייה המשפטית, לא היה כל מקום לדברים אשר אמר ראש-הממשלה כרגע זה של דיון על אספקת הנייר, ויש לראות בהם לדעתי הודעה של ראש-הממשלה בנושא נפרד, נושא בפני עצמו.

הממשלה רשאית תמיד, בכל עת. להעמיד על סדר-היום של הכנסת כל בעיה הנראית לה. אולם או צריך להכניסה לסדר-היום, להניח את החומר על השולחן ולפי תוח בדיון. היושב-ראש חייב לדרוש מכל אחד מחברי-הכנסת לדבר בהתאם לנושא הנידון בכנסת, ואפילו מי שנטל את רשות-הדיבור הוא ראש-הממשלה, כי גם על ראש-הממשלה חלות הזכויות והחובות של התקנון.

אמנם יפה מאוד מצד ראש-הממשלה שהוא מזדהה באופן ברור וסולידארי כל-כך עם שר-המשפטים בנוגע לבעיית השופטים, והיחס כלפי המשפט במדינה. טוב שהעם ידע מהיכן נובע הכוח לבתי-המשפט ולשופטים.

מאחר שראש-הממשלה הודיע בענין זה מה שהודיע, בדברו על המשפט ועל השופטים, אני מציעה לפני הבית לראות זאת כהודעה ולדרוש פתיחת דיון עליה.

ראש-הממשלה ד. בן-גוריון :

כנסת נכבדה. חברת-הכנסת רויאל-נאור מערערת על הנהלת הישיבה מצד היושב-ראש, וגם מעמידה לדיון הודעה שהוכנסה, אילו עליי להשיבה שלא בסדר. אין זה עניני להתערב בהנהלת הישיבה מצד היושב-ראש, אבל אם חברי-הכנסת פוררד דיבר מה שדיבר והיושב-ראש לא השתיק אותו, הרי הנחתי שהוא דיבר כדיון. אילו לא דיבר כדיון, לדעת הגברת רויאל-נאור, היתה היא צריכה לקום מיד אחרי דבריו ולערער על היושב-ראש. היא לא עשתה זאת. אף-על-פי שהיא כל כך קפדנית ודייקנית ביחס לסדר-היום וביחס ליושב-ראש, סימן שגם חברת-הכנסת רויאל-נאור לא היתה סבורה שהיושב-ראש לא נהג בסדר כשדיבר חברי-הכנסת פוררד מה שדיבר. ואם דבריו היו בסדר — הרי מותר היה לכל חברי-הכנסת להעיר על דבריו, וחברת-הכנסת פוררד לא דיבר אך ורק על מחסור הנייר, אלא על שר-המשפטים ועל יחסו לשופטים, ולא הסתפק בהערותיו ביחס לשר-המסחר-התעשייה. דברים אלו נאמרו ברשות היושב-ראש, ולא קם חברי-הכנסת רוזן או חברי-הכנסת רוקח לערער על שחבר-הכנסת פוררד מדבר על שר-המשפטים והשופטים בשעה שהוא צריך לדבר על נייר ועל שר-המסחר-התעשייה. ומר פוררד השמיע דברים חמורים. אין זה דבר קל ופשוט — היחס לבתי-המשפט מצד הממשלה, וביחוד מצד שר-המשפטים. וראיתי חובה לעצמי להעמיד הדברים על אמתותם. ודברי היו בסדר אם דברי חברי-הכנסת היו בסדר, ואם אני שופט לפי יחס היושב-ראש וכל חברי-הכנסת שלא העירו כלום — הרי דברי מר

לפיכך, אני מציע שבמועד שתקבע הנשיאות, בהתאם ליתר ענייני הכנסת, נדון בהודעת ראש-הממשלה.

ישראל רוקח (הציונים הכלליים):

כנסת נכבדה, לא כליכך קל להביא את סיעתי לידי התרגשות; אולם כשהיא מגיעה לידי התרגשות, כנראה היא צודקת.

ראש-הממשלה אמר שאילו לא באה ההצעה מצד חברי-הכנסת פוררד, אלא מצד חברי-כנסת אחרים — וכאן הראה על הספסלים שלנו — לא היה עונה כלל, כאילו יש הפרש ניכר בהבטת דעה בין חברי-כנסת היושב על ספסל זה או על ספסל אחר. אני סובר שראש-הממשלה לא יתרעם על כך שאנו רגישים לדבריו.

אני מביא לתשומת-לב הכנסת ובעיקר לתשומת-לב ראש-הממשלה שאיננו יכולים להשלים, בעיקר בעניינים אלה, עם הפליה בהערכת דעות של חברי הכנסת — כמו שעשה זאת ראש-הממשלה. על כך באה מחאתי, וקווייתי שראש-הממשלה יחזור לדוכן על מנת לתקן את העוול שנעשה לחלק מחברי-הכנסת — במקרה זה לסייעת הציונים הכלליים.

עקיבא גוברין (מפא"י):

לא אצא בעקבות חברי-הכנסת רובין, לפי שאם אצא בעקבותי, סופי כשלוך מוחלט וזוהי אני רוצה להזהר. אולם, עלי להעיר הערה לחברי-הכנסת רוקח.

חברי-הכנסת רוקח וחבריו, וכן גם חברי כל שאר הסייעות, עדים לכך שמדי פעם בפעם מנסים נציגי מס' לגות שונות לפגוע פגיעה חמורה וגסה בכבודו ובשכור של חברי-כנסת מסויים; משסעים את דבריו, מסרסים אותם. ולא שמעתי כל התרגשות על כך.

יוחנן בדר (תנועת החרות):

צריך להוציא אותם לששה חדשים מן הכנסת.

עקיבא גוברין (מפא"י):

אני אומר שהשקט שסיעתנו שמרה עליו במקרים אלו, עולה בדמים. אולם, אנו מנסים לשמור על כבוד הבית ואיננו מעוררים סערות. אני רק רוצה לשבח חבר זה אשר פוגעים בו מדי פעם בפעם, ולומר שאני מקנא בכוח-הבלגה שלו.

לדעתי, בזה נסתיים הבריור. ראש-הממשלה העמיד את הדברים על מכונם, ולי ולכל חברי הבית היה ברור שההתרגשות שקמה בספסלים הללו נבעה מתוך אי-הבנה. ולכן אני מבקש מן הבית לעבור לסדרהיום.

מאיר וילנר (מק"י):

כנסת נכבדה, אני מסכים עם ראש-הממשלה של-עתים, כאשר מדברים כאן על דמוקראטיה, הדבר מעורר צחוק; השאלה היא מי צוחק ולמי צוחקים. יש פה כאלה שיכולים לשבור שביחה של פועלים בכוח המשטרה, או להכריח מתוסרי-עבודה להצטרף למפלגתם באיום שבלי זה לא יקבלו עבודה בלשכה, ואחרי כן באים אנשים אלה לכנסת ומדברים רמות על הדמוקראטיה. יש ויש איפוא מקום להתוכח על מהות הדמוקראטיה.

אין לי כל רצון להתוכח עם מר בן-גוריון על הת-קפותיו האישיות, אך כאשר הוא מדבר בכנסת כראש-הממשלה שכיווע בידו המגנון, הצבא, המשטרה, בתי הסוהר וכדומה — אז אין דבריו בגדר ויכוח ערשילאן ב"עתון העתונאים", אלא נהפכים לענין בעל חשיבות

חנן רובין (מפ"ם):

אני סבור שיש קולקטיביות רעיונית, אבל יש אחר-ריות קולקטיבית. אני סבור שמה שאמר ראש-הממשלה, בין אם אמר זאת לאחר התייעצות עם חבריו בממשלה ובין אם לאו, נאמר על דעת הממשלה וזוהי הודעת הממ-שלה. אינני נכנס עתה לשאלה אם היה מקום למסור את ההודעה אגב הדיון על המחסור בנייר — בזה צריכה לעסוק ועדת-הכנסת, ואני אציע שהיא תעסוק בכך; מכל מקום יש לקבל את ההודעה ששמענו כהודעה בשם הממ-שלה, ועליה — לפי התקנון — יש לפתוח בדיון.

ראש-הממשלה בוודאי צדק בציינו שדיבר באופן "לגלי" כל זמן שלא הופסק עליידי היושב-ראש. אבל השאלה היא אם היושב-ראש היה צריך לתת לו רשות-דיבור, וזה עניינה של ועדת-הכנסת. מה שצריך לעמוד עתה לביורו, זהו תוכן הדברים שהשמיע ראש-הממשלה.

בוודאי אין איש מאתנו חולק על כך שבעקבות פסקי-דין של שופטים מותר במסגרת של ויכוח ציבורי להעיר הערות. על כך אין ויכוח. בוודאי לא אותר על זכותי לפרסם מאמר בעתון או להביע בצורה אחרת את עמדותי לגבי פסקי-דין זה או אחר, אם אמצא זאת לנחוץ. אני מבין שהבקורת כלפי שרה-משפטים לא היתה על מתיחת הב-קורת, אלא כלפי נוסח הבקורת וכלפי אותם הדברים שלא סתם חברי-כנסת אלא שרה-משפטים דווקא יחס לשופטים. אינני רוצה גם לחזור על הביטויים שבהם השתמש שר-המשפטים. מכל מקום, ראש-הממשלה דיבר על אסיפות פוליטיות של שופטים...

ראש-הממשלה ד. בן-גוריון:

אמרת שהעתוננים מספרים על אסיפות פוליטיות, וא-מרת שיש לא תמיד אני מאמין לעתוננים.

חנן רובין (מפ"ם):

אני מקבל את התיקון.

ראש-הממשלה דיבר על כמה עניינים הקשורים בבע-יית השופטים, החוק והמשפט במדינה. לדעתי, דיבר דב-רים חמורים בענין הדמוקראטיה, ויורשה נא לי לומר ללא רוגז, שלפעמים, כאשר מישוה מחברי הממשלה מדבר על דמוקראטיה, גם בלבי יש הרגשה שאין להאמין לו ויש לי ספקות לגבי כנות גישתו.

פנחס לבון (מפא"י):

על יסוד נסיון עצמי?

חנן רובין (מפ"ם):

על יסוד ההחלטות של הכנסת, הצעות-החוקים המו-באות לפני הכנסת, הוצאת חברי-כנסת מן הכנסת ללא דין, ללא צדק וללא חוק, אני רוצה לומר לראש-הממשלה שיכולים להיות בענין זה ספקות גם לחברים אחרים, כמו שיש לו ספקות כאשר חברים מסויימים מדברים על דמוקראטיה.

פנחס לבון (מפא"י):

אין לו כלל ספקות.

אסתר רזאל-נאור (תנועת החרות):

לא אליך התכוון.

חנן רובין (מפ"ם):

אני מבין שלא התכוון חס ושלום אלי, כמו שאני אינני מתכוון, חס ושלום, לראש-הממשלה. אולם, יש ספ-קות בשעה שחברים מתוך הממשלה מדברים על דמוק-ראטיה.

היו"ר ז. שפר :

ודאי זוכרים חברי-הכנסת, שכאשר התחלתי בפרשה זו לסדר, אמרתי שאני חורג מן הנהוג המקובל וביקשתי מראש סליחה על כך שאני עושה זאת, ידעתי שהדבר מנוגד לנהוג, ואינני רוצה כלל להתגאות בכך שבענין זה של ויכוח לסדר נהגתי לפי איזה תקנון, ייתכן שט"עיתי, אני מאמין שלא טעיתי בנהגי כך. היתה איזו טענה כלפי שאחרים מחברי-הכנסת דיברו לנושא מסויים ולא היה זה אותו נושא, רצוני להודיע שדבר זה כבר הובא לפני ועדת-הכנסת, בשאלה כיצד לנהוג בענין זה של הצעות לסדרהיום. אי-אפשר למנוע מחברי-כנסת את הזכות למק את הצעתו, אבל יחד עם זאת אינו חפשי למק את ההצעה בכל דבר העולה על רוחו. מכל מקום, השאלה כבר נתעוררה.

יוחנן בדר (תנועת החרות) :

בפני ועדת-הפירושים שאינה קיימת.

היו"ר ז. שפר :

כאשר אין ועדת-פירושים, מפנים זאת לוועדת-הכנסת וחברי-הכנסת בדר יודע זאת, כי כבר השתמש בדרך זו. מעגל זה של הדיון נסתיים, אינני מעמיד שום הצעה להצבעה. כל הצעה לסדרהיום יש להגיש בכתב לנשיא אות, ואז הנשיאות תדון בה.

2. חוק הגנת החייל (דירה) (תיקון), תשי"ב — 1952 *

להם זכות זו. ההצעה הזאת מתייחסת רק למשפטי פינוי. ישנם משפטי פינוי מדידות נגד אנשים שפיגרו בתשלור מיס, הואיל ובתקופה מסויימת לא חיו חיים נורמאליים, אלא שירתו בצבא, אך לא בצהל, שעוד לא היה קיים אז, כי אם בקבוצות לוחמות. חוק זה קובע כי תינתן תקופה מסויימת להגנת החייל נגד משפטי פינוי שנעשו עד עכשיו, כדי שיוכלו להיכנס למסלול החיים האזרחיים, בלי לסבול בגלל זה שהיו בתקופה מסויימת עסוקים בעניני לחימה.

הצעתנו היא להרחיב את ההגדרה בחוק הגנת החייל, עניני דירות, במה שנוגע לפרק על פינוי מדידות, ולהש"ות הגדרה זו לאותה ההגדרה הנמצאת בחוק החיילים המשותרים ובחוק הנכים, ולתת אפשרות גם לאנשי ה"הגנה" וגם לאנשי קבוצות לוחמות אחרות, כפי שיח"לט שרהבטחון — שגם אלה שלחמו נגד הפולשים לפני הקמת צבא הגנה לישראל, ויכלו ליהנות מזכויות אלה. אני מבקש להעלות הצעה זו על סדרהיום, ואחר כך להעבירה לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

כמו כן אבקש מאת שרהבטחון להביע דעתו בענין זה.

שרהבטחון ד. בן-גוריון :
אני תומך בהצעה זו.

חנן רובין (מפ"ם) :
אני מתנגד להצעה זו.

היו"ר ז. שפר :
אבקשך לנמק.

מדינת, בעל חשיבות לגבי החיים הפנימיים במדינה. מסיבה זו ורק מסיבה זו יש להעריך ראשה-המשלה מסר היום שתי הודעות חשובות, גם אם אני חולק ומתנגד לדבריו לעצם הענין. שתי הודעות אלו, בין אם מסר אותן ראשה-המשלה על דעת עצמו בלי שנועץ בממשלה — כפי שקורה לו פעמים רבות והוא נסוג אחרי כן מר"כריו, לפעמים בצורה מסודרת ולפעמים בצורה בלתי-מסודרת כלל — ובין אם לא רק על דעתו שלו, מחייבות דיון, הן מפני שענין השופטים חשוב, והן מפני שראש-הממשלה אישר את עמדתו של שרה-המשפטים, עמדה אשר הסעירה את השופטים ואת רוב הציבור בארץ. אין כל ספק שרבים רואים בכך נסיון להתערבות בבית-המשפט. זהו גם כן אחד מסימני הניוון של ה"דמוקרטיה" הבורגנית, כאשר שליטים אינם סומכים אפילו על השופטים שהם ממינים אותם, ומתערבים בעניני בית-המשפט.

ענין שני, שביחס אליו אני מוכן להסתפק בדיון בוועדת-הכנסת, הוא יחסו של ראשה-המשלה אל חברי-כנסת. מותר למר בן-גוריון לחשוב מה שהוא רוצה, אבל כראש-המשלה המופיע בכנסת חלות עליו חובות מסויימות: ואם חברי-כנסת פונה אליו בשאלה, הוא חייב לענות עליה ואין הוא רשאי כראש-המשלה שלא למלא את חובותיו כלפי חברי-כנסת, בלי הבדל סיעה.

אני מציע לפתוח בדיון על הבעיה הראשונה שהע"יתי, ואילו לגבי השנייה — יש להעבירה לוועדת-הכנסת שתיביא את סיכומה.

היו"ר ז. שפר :

שרהאוצר אינו יכול להשתתף עכשיו בישיבה, ואני מבין שהגיע ליד הסכם עם חברי-הכנסת ברנשטיין שהצ"עתי לסדרהיום לא תועלה היום. אנו עוברים להצעה לסדרהיום מס' 77, רשות-הדיבור לחברי-הכנסת ורהפטיג.

זרח ורהפטיג (הפועל המזרחי) :

כנסת נכבדה, נתבקשתי על-ידי חברי, חברי-הכנסת בררביהאי ויוחנן בדר, להביא לפניכם הצעת-חוק זו לדיון על-ידי הבאתה כהצעה לסדרהיום. אולי זו תוספה נדירה, שהצעה לסדרהיום מובאת על-ידי חברי-כנסת מסיעות שונות; זה רק מוכיח שאין בהצעה זו שום דבר סיעתי.

ישנם שלושה חוקים להגנת החייל. אחד מהם הוא חוק החיילים המשותרים, השני חוק הנכים, והשלישי — חוק הגנת החייל בעניני דירות. בשנים מן החוקים האלה ישנה הגדרה מסויימת של חייל משוחרר, והגדרה זו כוללת גם את אלה שהיו ב"הגנה" בתקופה מסויימת שלפני הקמת צבא הגנה לישראל. ההגדרה היתה מורחבת ונתנה אפשרות לשרהבטחון לכלול בתוך הגדרה זו של חייל משוחרר לא רק את חברי ה"הגנה" שלפני הקמת צהל, כי אם גם את חברי אותם הארגונים שלחמו נגד הפולשים, אבל לא במסגרת ה"הגנה". דבר זה נעשה רק בשני חוקים, בחוק החיילים המשותרים ובחוק הנכים, אך הדבר לא נעשה בחוק הגנת החייל, עניני דירות. שם היתה הגדרה מצומצמת הרבה יותר ולא ניתנה הזכות הזאת לשרהבטחון לתת גם שם הגדרה רחבה יותר. דבר זה הוברר תוך כדי ביצוע החוק, ובמקרים מסויימים עלול דבר זה לקפח זכויות אנשים, שבכל זאת מגיעה

ישיבת נ"ב, י' שבט תשי"ב (6 פברואר 1952)
— הצעות לסדר־היום (רובין, שפר, זיסמן, בסטוני) —

חנן רובין (מפ"ם):

היו"ר ז. שפר:
חבריה־הכנסת זיסמן, אני חוזר ואומר כי עדיין איננו נכנסים לדיון לגופו של ענין, זוהי הצעה לסדר־היום וס"ר החלטנו אם נדון בה או לא. אם יוחלט על־כך, תוכל להציע את הצעותיך.

כנסת נכבדה, בהזמנות שונות התנגדנו להשוואת מעמדם של חברי הארגונים הפורשים למעמדם של חברי "ההגנה". אמרנו זאת לא פעם, אנו מתנגדים לכך גם עתה. אנחנו מופתעים, אחרי המלחמה, האנטי־פאשיסטי־טי"ח, כביכול, אשר התנהלה כאן לפני זמן קצר, על תמיכה זו אשר ניתנה כאן. מכל מקום, ללא קשר עם המאורעות האחרונים, אנחנו נאמנים למעמדנו ומתנגדים להצעה זו, ומבקשים מן הכנסת לדחות אותה.

היו"ר ז. שפר:

יש שתי הצעות.

שלום זיסמן (הציונים הכלליים):
אני מבקש את רשות־הדיבור.

היו"ר ז. שפר:

אין כאן מקום לויכוח, אלא רק להצעה. עדיין לא נכנסנו לדיון לגופו של ענין, עלינו להחליט אם נעלה זאת על סדר־היום או לא. יכולה להיות הצעה בעד או נגד, אבל לא ויכוח.

שלום זיסמן (הציונים הכלליים):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, ברצוני להביא הצעה נוספת, אך לפני כן עלי להעיר כי הסיעה אשר אני מדבר בשמה מתנגדת לכל נסיון של חבריה־הכנסת רובין —

היו"ר ז. שפר:

חבריה־הכנסת זיסמן, לא אשולל ממך אפשרות של הנמקה, אבל אני מבקש להשמיע לפני הבית בפתיחת דבריי את הצעתך הנוספת.

שלום זיסמן (הציונים הכלליים):

הצעתי היא שהחוק יכלול לא רק את הסעיף הזה, הן בשאלת הפינויים מדירות, אלא יכלול את כל החוקים הנוגעים לחיילים משוחררים.

היו"ר ז. שפר:

רשות־הדיבור לחבריה־הכנסת בסטוני להבאת הצעתו לסדר־היום על מצב החינוך בישוב הערבי.

רוסתום בסטוני (מפ"ם):

כנסת נכבדה. אני מציע להעלות את בעיית החינוך הערבי על סדר יומה של הכנסת. בעיה זו מדאיגה וכו' אבת, ומעמידה את עתיד הילדים הערבים במדינה במצב אפל, אם נעניין בסטאטיסטיקה הממשלתית שנתפרסמה השנה, נראה באיזו צורה נמצאים הילדים הערביים בבית־הספר. בבתי־הספר התיכוניים לומדים רק 199 תלמידים. בבתי־הספר היסודיים לומדים 21,430 תלמידים. בגני הילדים לומדים — 4063 ילדים. בסך הכל לומדים 25,742 ילדים. מספר זה מהווה כ־30% ממספר הילדים הערביים במדינה בכללה, שמספרם מגיע ל־77,700 ילדים. מספר זה מראה באיזו צורה מתגשם חוק חינוך חובה. ישנם מספרים נוספים המעידים על מספר המורים בבתי־הספר הערביים. ידוע שישנם 100 בתי־ספר ובהם כ־500 מורים. מספר זה מתחלק בממוצע ל־6 מורים לבית־ספר אחד. הממוצע של התלמידים הוא 40 תלמיד לכל מורה. בתקציב הממשלה של השנה הזאת הוקצבו לבתי־הספר הערבי

היו"ר ז. שפר:

חבריה־הכנסת זיסמן, אני חוזר ואומר כי עדיין איננו נכנסים לדיון לגופו של ענין, זוהי הצעה לסדר־היום וס"ר החלטנו אם נדון בה או לא. אם יוחלט על־כך, תוכל להציע את הצעותיך.

שלום זיסמן (הציונים הכלליים):

כבוד היושב־ראש כנראה לא הבין את הצעתי. היתה הצעה משותפת של חבריה־הכנסת בר־ב"האי, ורהפטיג ובדר, אשר לפיה יש להעמיד על סדר־היום את ההגדרה של חיילים משוחררים באותו פרק הן בשאלת פינוי מדירות, ולכלול ביניהם גם את חברי אותם הארגונים אשר לחמו נגד הפולש. אני מציע שהצעה זו תתייחס לא רק לסעיף המטפל בפינוי בדירות, אלא לכל הסעיף פים המטפלים בחיילים משוחררים.

היו"ר ז. שפר:

ברצוני להעמיד אותך על טעותך. אנו דנים עתה אם יש להעמיד את הצעת התיקון לחוק על סדר־יומה של הכנסת. אם יש הצעות נוספות שרצונך להעמידן לדיון, הרי כאשר יובא הענין לדיון תוכל להביאן בשל"י מות. אבל כרגע אינך יכול לאחד הצעה אחת עם אחרת.

שלום זיסמן (הציונים הכלליים):

אני מרשה לעצמי איפוא להשאיר לי זכות זו לשעה שתובא לדיון. לפי שעה אני תומך בהצעתם של חברי־הכנסת בדר, בר־ב"האי וורהפטיג.

היו"ר ז. שפר:

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעמיד על סדר־יומה של הכנסת את הצעת התיקון לחוק.

ה צ ב ע

ההצעה נתקבלה.

3. החינוך בישוב הערבי

ביים סכומים של 316,000 ל"י, כשעה שהתקציב הכולל של משרד־החינוך־והתרבות מגיע ל־8,000,000 ל"י. זה מהווה כ־4% מהתקציב הכללי של משרד־החינוך־והתרבות.

אני רוצה להוסיף מספר מלים ולהזכיר את מאבק המורים למען השוויון המוחלט בתנאי העבודה ובמשכורת, בהתאם לכלל המורים בארץ, וכן לכלילת המורים הערביים בהסדרות המורים הכללית. דבר זה אף הוא מעמיד במידה מסויימת את בעיית החינוך הערבי בדרגה נמוכה. כדאי גם להזכיר שאין מועצות־חינוך נבחרות. ישנו רק מפקח ערבי אחד בכל ישראל. אין בתי־ספר במידה מספיקה, אין חדרים לכיתות, ובחדר אחד לומדים על־פירוב כיתות רבות. בהתאם לסטאטיסטיקה של הממ"שלה רואים, שהממוצע של מספר התלמידים בכיתה אחת הוא 33 תלמידי. אין תכנית לימודים, אין שינוי בתכנית הלימודים מתקופת המאנדאט. הדבר הנוסף היחידי הוא שעתה נלמדת גם השפה העברית. אין ספרי־לימוד. אני רוצה, שהכנסת תלמד מן המספרים האלה, שאין לימוד תיכוני בקרב האוכלוסיה הערבית. כפי שכבר צויין, לומדים בבתי־הספר התיכוניים רק 199 תלמידים. אין הכשרה מקצועית, אין מלחמה באנאלפבתיות. רוב הישוב הערבי — כ־80% מן האוכלוסיה הערבית — נמצא בכפרים.

יימת לבתי-הספר התיכוניים, אך בתי-הספר התיכוניים הם יזמה פרטית או ציבורית. אני יכול רק להבטיח שאנו נתמוך בכל יזמה ממין זה גם בישוב הערבי.

אשר לשאלת התקציב — גם כאן אין הדברים מודרניים. חברי-הכנסת בסתוני שכתו, שמפעל החלב, למשל, משרת את הילדים הערביים. יש שירותים היגיניים גורפים שהם שירותים כלליים גם לגבי בתי-הספר הערביים, כן הדבר לגבי הבנינים. יש עקרונות ידועים שלפי הם אנו נוהגים. אין ספרי-לימוד גם לאוכלוסיה היהודית. עתה מכינים תכנית לימודים גם לבתי-הספר הערביים. אני עצמי עיינתי השבוע בתכנית הלימודים למקצועות מסויימים בבתי-הספר הערביים. ועדיין לא הוצאנו שום תכנית ללימודים העבריים. גם בקרב האוכלוסיה היהודית אין מועצות חינוך, וכאשר נקים זאת, בוודאי נקים אותן גם בשביל הישוב הערבי. בדרך כלל אנו נוהגים לגבי בתי-הספר הערביים כמו שאנו נוהגים לגבי בתי-הספר העבריים, ואנו שומרים בדיוק על אותם הפרינציפלים. במידה שמתעוררות שאלות, דנה בהם הוועדה לחינוך ולתרבות. סירוס העובדות בדברי חברי-הכנסת בסתוני הוא כזה שאינני יכול לומר בבטחה שהוא נעשה בשוגג. במידה שיש בעיות, תדון בהן הוועדה לחינוך ולתרבות, שדנה בכל עניני החינוך. אני מציע לעבור לסדר-היום.

הי"ר ז. שפר :

ניגש להצבעה.

ה צ ב ע ה

הצעת חברי-הכנסת ר. בסתוני להעמיד על סדר-יומה של הכנסת את ענין מצב החינוך בישוב הערבי, לא נתקבלה.

הי"ר ז. שפר :

אין פירוש הדבר שהענינים לא יתבררו, כרגיל, בוועדת-החינוך.

4. בסיס חדש לאינדקס יוקר-המחיה

שנקבעה כגיל, אלא סכום אחר, הרבה יותר קטן — 81 ל"י לחודש למשפחה בת ארבע נפשות. היא עשתה זאת באופן שרירותי ונימקה את הדבר בכך, שהיא מוציאה, לצרכי חישוב האינדקס, את ההוצאות של מטה-ההכנסה, של תשלום חובות, של עזרה לקרובים ושל נופש. אנו קובעים שזוהי גישה שרירותית, שאינה מביאה בחשבון הוצאות הכרחיות וניכרות למדי של משפחות מפרנסים, ויש בזאת כוונה להוריד את רמת החיים ולהפחית בקירוב ב-10% את הסכום שעליו מבוססת תוספת היוקר.

איננו רואים שום הצדקה בהוצאת מטה-ההכנסה, נופש, חובות והוצאות אחרות בחישוב הסכום שעליו חלה תוספת היוקר.

בעיה שניה היא — העלאת המחירים של המצרכים הקצובים, וכן העלאת מחירי מצרכים חיוניים אחרים. בתקופה האחרונה הועלו המחירים של מצרכים חיוניים ביותר. והרי דוגמות אחדות: סוכר הועלה ב-30%. מחיר הלחם הועלה שלוש פעמים, ובהתחשב עם ההפחתה במשקל — עלה מחירו מאוגוסט, 1951, ב-40%. מחירי הנעליים עלה 40% — 60%, מחירי שירותי הדואר עלו עד 55% ועומדים להעלות בקרוב גם את מחירי שירותי אוטובוסים, ועוד היד נטויה. אנו חוש-

הם אינם נהנים מזכות לימוד חובה. לכן אני מציע כאן, שנעלה את השאלה הזאת לדיון בכנסת.

שר-החינוך והתרבות ב. צ. דינבורג :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. תחילה אני רוצה לעמוד על מספר עובדות. בבתי-הספר הערביים מלמדים לא 600 מורים אלא 793 מורים. מספר התלמידים בבתי-הספר הערביים הוא 27,158. בכיתות התיכוניות, החל מכיתות-הגמר של בית-ספר עממי, לומדים 435 תלמידים.

רוסתום בסתוני (מפ"ם) :

את המספרים שלי אני מוכן להוכיח.

שר-החינוך והתרבות ב. צ. דינבורג :

המספרים שלי הם המספרים הרשמיים מדצמבר 1951. חישובתי את האחוז של מספר התלמידים הערבים ביחס לאוכלוסיה הערבית הכללית והם מהווים 15.9% מן האוכלוסיה הערבית (לעומת 1.2% בשנת 1946). בישוב היהודי לומדים 15% מכל האוכלוסיה, וזאת משום שאצל הערבים יש מספר ילדים גדול יותר. אינני יכול להיות אחראי לכך שפה ושם יש ילדים שאינם לומדים בבית-ספר. דבר זה קיים גם בבתי-הספר הערבי. דבר זה תלוי בארגון ובהשתתפות המקומות. עתה מש'תתפם גם הערבים בכך, ובשנה הבאה — אני מקוה — ישתתפו ב-30%—40%. אבל אין לבוא ולומר שהדברים הונחתו. מה הדיבור הזה לבוא ולומר שהממשלה לא הגשימה את החוק? אמנם עדיין אין בידי מספרים נוספים, אך גם המספרים הכלליים בכוחם להראות את הדברים האלה בדמותם הנכונה. אבל לבוא ולומר שלוקחים מסים ואין מסודרים את הדברים — מה דברי ההבל הבדויים האלה?

אשר לבתי-הספר התיכון — אמנם נכון הדבר שאין בבתי-ספר תיכוניים ערביים ברשותה של הממשלה. אך לממשלה אין בכלל בתי-ספר תיכוניים. אין היא מחזיקה בשום בית-ספר תיכוני. היא נותנת תמיכה במכסה מסו-

הי"ר ז. שפר :

רשות-הדיבור לחברי-הכנסת רויאל-נאור להצעה לסדר-היום.

אסתר רויאל-נאור (תנועת החרות) :
אני מבקשת לדחות זאת.

הי"ר ז. שפר :

רשות-הדיבור לחברי-הכנסת וילנסקה, שתנמק הצעה לסדר-היום שהוגשה על ידי חברי-הכנסת וילנר.

אסתר וילנסקה (מק"י) :

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה. אנו מציעים להעלות על סדר-היום של הכנסת את השאלה של אינדקס יוקר-החיים ואת שאלת היוקר. אנו דורשים שינויים במבנה האינדקס שנכנס לתקפו בתחילת שנה זו. הנימוקים לכך הם כדלקמן :

כידוע, קבעה הוועדה הציבורית לחקירת האינדקס, שההוצאה הממוצעת של משפחה בת ארבע נפשות במאוס 1951 היתה 92 ל"י לחודש. יחד עם זאת, כאשר באה הוועדה לקבוע בסיס לאינדקס החדש, היא העמידה על 100 נקודות של האינדקס לא את ההוצאה הממוצעת

ישיבה נ"ב, י' שבט תשי"ב (6 פברואר 1952)
— הצעות לסדר-היום (וילנסקה, שפר, נפתלי) —

מקום לדיון בכנסת על יסוד האינדקס החדש. הממשלה לא קבעה את היסודות, אלא מינתה ועדה של מומחים ואישי-מדע. אנשים אלה היו מכל החוגים, ביניהם גם נציגי המעבידים וגם נציגי הסתדרות העובדים, והוועדה באה פה אחד לכלל הצעה על יסודות חדשים של חישוב האינדקס.

הממשלה קיבלה את הדין-החשבון כמות שהוא. אני יכול לומר שבאופן אישי יש לי בכמה סעיפים סק' פוקים אם אין הפרזה, למשל, בהרכב המצרכים שבתוך האינדקס. אולם הממשלה אמרה שאין להתווכח על דין-וחשבון של ועדת מומחים אשר נתקבל פה אחד. בדרך כלל אין משנים את יסודות האינדקס בכל שנה. זאת עושים אולי פעם בעשר שנים, אולם פה האינדקס החדש הופעל רק בחרישים האחרונים, למעשה ביאנורי.

על כן אני רואה שום ערך לדיון פה על הרכב האינדקס. יכולתי להסביר לחברת-הכנסת וילנסקה מדוע אין מביאים בחשבון בחישובים של הסכום הכולל את מס-ההכנסה. ועדת המומחים הלכה בדרך שקבע בענינים אלה משרד-העבודה הבינלאומי. בכל אופן אין ערך לכך שנדון פה על היסודות האלה, אחרי שהמומחים באו לידי דעה מאוחדת.

השאלה השניה שחברת-הכנסת וילנסקה דיברה עליה היא שאלה אחרת לגמרי — שאלת גובה המחירים וקביעתם. על זאת יכול אני לומר רק דבר אחד: לכל קביעת המחירים עלידי משרדים ממשלתיים יש בסיס חוקי, בזה לא יוכל להיות שום ספק. שאלת ההשפעה של סובסידיות על רמת המחירים קשורה בראש וראשונה בתקציב הממשלתי.

אסתר וילנסקה (מק"י):
מי החליט על ביטול הסובסידיות?

השר פ. נפתלי:

סבורני שבאופן עקרוני החליטה על כך הכנסת בשעה שקבעה את התקציב.

אולם אינני רוצה עכשיו להיכנס להיכוח הזה, כי שאלה זו כולה קשורה או בוויכוח על המדיניות הכלכלית בדרך-כלל או במיוחד על התקציב. בכל אופן אין לדבר כל קשר להצעה לסדר-היום על האינדקס. זהו ענין אחר לגמרי.

על כן אני מציע לעבור לסדר-היום על הצעתה של חברת-הכנסת וילנסקה.

היו"ר ז. שפר:
נצביע.

ה צ ב ע ה

הצעת חברת-הכנסת א. וילנסקה, להעמיד על סדר-היום שאלת קביעת בסיס חדש לאינדקס יוקר המחיה, לא נתקבלה

היו"ר ז. שפר:

הישיבה הבאה של הכנסת תתקיים ביום שני בשעה 16.00.

ביום שאין זכות לממשלה להחליט על העלאת מחירים. העלאת המחירים הבלתי-פוסקת מרוששת את המוני הצרכנים. אני שואלת, ואנו מבקשים תשובה: מי החליט על מדיניות של העלאת מחירים? באיזו זכות מאשר מדי שבוע בשבוע, פעם שר זה ופעם שר אחר, העלאת מחירים?

דבר נוסף: בוטלו או צומצמו סובסידיות. אנו רוצים לשאול: מי החליט על ביטולן וצמצומן של סובסידיות? באיזו זכות מבטלת הממשלה סובסידיות ללחם, למצרכי חלב, לנעלים ולמצרכים חיוניים אחרים? הכנסת לא אישרה מדיניות-מחירים זו. מי החליט שיש זכות לממשלה להעלות מדי פעם בפעם את המחירים? אנו קובעים שאלה הם מעשים הפוגעים בהמוני הצרכנים ומרוששים אותם. אנו שואלים: לאילו מטרות יותר חשובות ממון ולמצרכים חיוניים מוציאים את הסכומים שהופנו קודם לסובסידיות? האם אלה הן מטרות חשובות יותר, האם סובסידיות ללחם, למצרכי חלב ולדבר רים אחרים הן מטרות חשובות פחות? כן הדבר לגבי רווח מאכסימאלי. אין בארצנו חוק בדבר רווח מאכסימאלי. ההעלאה השירותית של הרווחים מהווה גורם חשוב לאינפלציה.

היו"ר ז. שפר:

העירתי לך פעמיים שזמנך עבר.

אסתר וילנסקה (מק"י):

אנו מציעים: (א) לשנות את הבסיס הנוכחי של מאה נקודות...

היו"ר ז. שפר:

אנו דנים עכשיו רק בהצעה להעלות ענין לסדר-היום, ואין ברשותך לדבר על גוף הענין.

אסתר וילנסקה (מק"י):

אינך צנוור על דברי.

אני מציעה לסדר-היום של הכנסת את הדיון בשינוי בסיס אינדקס יוקר החיים. אנו דורשים להביא בחשבון את העובדה שוועדת-החקירה קבעה שההוצאות הממוצעות של משפחה בת ארבע נפשות הן 92 ל"י לחודש, וכן להביא בחשבון את ההתייקרות שחלה ממאוס 1951 שהיא לפחות התייקרות ב-40%.

היו"ר ז. שפר:

אין זה מכובד לקבל את דעת היושבי-ראש ולפעול בניגוד לה.

אסתר וילנסקה (מק"י):

אני מציעה איפוא להעמיד לדיון על סדר-היום של הכנסת את מדיניות המחירים, הסובסידיות ותוספת היוקר.

היו"ר ז. שפר:

בהזדמנות זו אני רוצה להעיר שאי אפשר לקבל את דעתי, ויחד עם זה לעשות את ההיפך על-ידי צירופי מלים. אם אין מקבלים את דעתי — אפשר לערער על כך בוועדת-הכנסת.

השר פ. נפתלי:

כבוד היושבי-ראש, כנסת נכבדה. איני סבור שיש

נספחות

א. סדר-היום לישיבות נ' — נ"ב

- א. שאילתות.
- ב. הודעת שרי-החוק.
- ג. חוק שירות מילואים (תגמולים), תשי"ב — 1952 (קריאה שניה ושלישית).
- ד. חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (תיקון מס' 2), תשי"ב — 1952 (קריאה ראשונה).
- ה. חוק לתיקון פקודת העיריות, תשי"ב — 1952 (קריאה ראשונה).
- ו. חוקה-המעבר (תיקון), תשי"ב — 1952 (קריאה שניה ושלישית).
- ז. חוק ערבות למשכנתאות, תשי"ב — 1952 (קריאה שניה ושלישית).
- ח. החלטות בדבר הגדלת מכס ובלו: 1) צו מס' 5 ; 2) צו מס' 6 ; 3) צו בדבר משקאות משכרים ; 4) צו בדבר כוהל מפוגל.
- ט. הממשל הצבאי.
- י. חוק הביטוח הלאומי, תשי"ב — 1952 (קריאה ראשונה).
- יא. חוק בית-משפט לימאות, תשי"ב — 1952 (קריאה ראשונה).
- יב. חוק לעידוד השקעות הון (תיקון), תשי"ב — 1952 (קריאה שניה ושלישית).
- יג. חוק לתיקון פקודת הפאטנטים והמדגמים, תשי"ב — 1952 (קריאה ראשונה).
- יד. חוק הרשויות המקומיות (תוספת למס-הכנסה), תשי"ב — 1952 (קריאה ראשונה).
- טו. חוק הצהרות מוות, תשי"ב — 1952 (קריאה שניה ושלישית).
- טז. סיום הדיון על חוק לביטול עונש מוות, תשי"ב — 1952 (קריאה ראשונה).
- יז. הצעות לסדר-היום.

ב. הצעות לסדר-היום לישיבות נ' — נ"ב

54. א ס ת ר ר ז י א ל - נ א ו ר (תנועת החרות) : חוק שפת המדינה, תשי"ב — 1952.
70. י. ב ר ר י ה ו ד ה (מפ"ם) : מצב החינוך בישוב הערבי.
77. י. ב ד ר (תנועת החרות), ד. ב ר ר ב ה א י (מפכ"ח), ז. ו ר ה פ ט י ג (הפועל המזרחי) : חוק הגנת החייל (דירה) (תיקון), תשי"ב — 1952.
85. מ. ו י ל נ ר (מק"י) : קביעת בסיס חדש לאיגודסט יוקר-המחיה.
103. י. ה ר ר י (המפלגה הפרוגרסיבית) : בעיית מח-סור הנייר לעתונות.
104. ג. פ ל ש (הציונים הכלליים) : המחסור בנייר לעתונות עקב ביטול רשינות קניה עלידי הממשלה.

ג. הצעת חוק שירות מילואים (תגמולים), תשי"ב — 1952

- פרק ראשון: מבוא
1. פירושים
בחוק זה —
3. הזכות לתגמול
כל יום של שירות 650 פרוטה בניכוי 220 פרוטה זמי כלכלה.
4. שיעור התגמול
שיעור התגמול לעובד הוא —
- (1) למי שהיה רווק ביום שהתייצב למילואים — 50% משכר עבודתו הרגיל ;
- (2) למי שהיה נשוי ביום שהתייצב למילואים, ולא היה לו ילד שלא מלאו לו 18 שנה — 65% משכר עבודתו הרגיל ;
- (3) למי שהיה נשוי ביום שהתייצב למילואים והיה לו לפחות ילד אחד שלא מלאו לו 18 שנה, וכן
- פירוש "מילואים" פירושו — שירות מילואים כמשמעותו בחוק שירות בטחון, תש"ט — 1949¹ ;
- "עובד במשכורת" פירושו — עובד שגמול עבודתו, כולו או חלקו, משתלם על בסיס של חודש או של תקופה ארוכה יותר ;
- "עובד בשכר" פירושו — עובד שאינו עובד במשכורת ;
- "מפקח" פירושו — מפקח כמשמעותו בפקודת מחל-קת העבודה, 1943² ;
- פרק שני: תגמולים
2. תשלום מאת אוצר-המדינה
מי שנקרא להתייצב למילואים והתייצב ושירת כחוק יותר משלושה ימים רצופים, ישלם לו אוצר-המדינה בעד

1) ספר החוקים מס' 25 מיום כ"א באלול תש"ט (15.9.49), עמ' 271.
2) ע"ר מס' 1250 מיום 15.2.43, תוס' 1, עמ' 71.

(6) הפסקה ארעית ללא הפסקת יחסי עובד ומעביד.

פרק שלישי: קרן ההשוואה

למי שהיה באותו יום אלמן או גרוש והיה לו לפחות ילד אחד כאמור שכל פרוסתו עליו — 80% משכר עבודתו הרגיל.

5. חישוב שכר-העבודה הרגיל (א) שכר-עבודה רגיל, לענין סעיף 4, הוא —

(1) לגבי עובד במשכורת — שכר-העבודה שהעובד היה מקבל בעד תקופת שירותו במילואים אילו לא שירת כך והוסיף לעבוד;

(2) לגבי עובד בשכר — שכר-העבודה היומי הממוצע כפול במספר ימי שירותו במילואים. שכר-העבודה היומי הממוצע הוא הסכום היוצא מחילוק שכר רבע השנה שקדם לשירותו במילואים למספר תשעים.

(ב) בחישוב שכר-העבודה הרגיל יראו עובד שכר-עבודתו הרגיל לחודש הוא יותר ממאה ועשר לירות, כאילו היה שכר-עבודתו הרגיל לחודש מאה ועשר לירות, ועובד שכר-עבודתו הרגיל לחודש הוא פחות מחמישים לירות, כאילו היה שכר-עבודתו הרגיל לחודש חמישים לירות, ובלבד שלא יעלה התגמול על שכר-העבודה הרגיל שהיה מקבל העובד אילו לא שירת במילואים והוסיף לעבוד.

(ג) שר-העבודה רשאי לקבוע, בתקנות, הוראות משלימות בדבר חישוב שכר-העבודה הרגיל לענין סעיף זה.

6. חילוקי-דעות

התעוררו חילוקי-דעות בדבר דרך חישובו של שכר-העבודה הרגיל, יכריע שר-העבודה הכרעה סופית. שר-העבודה רשאי להעביר לאחר את סמכותו לפי סעיף זה; הודעה על העברת סמכות תפורסם ברשומות.

7. תשלום התגמול

(א) מי שערב שירותו במילואים היה עובד בשכר לפחות 75 ימים רצופים אצל מעביד אחד או במקום-עבודה אחד, או עובד במשכורת, ישלם לו מעבידו את התגמול המגיע לו; התגמול ישולם לכל המאוחר ביום שבו היה משתלם שכרו אילו לא שירת במילואים והוסיף לעבוד.

(ב) עובד בשכר שעבד ברבע השנה שקדם לשירותו במילואים פחות מ-75 ימים רצופים אצל מעביד אחד או במקום-עבודה אחד, ישולם לו התגמול על-ידי קרן-החופש, שה, שבאמצעותה משתלמת לאותו עובד תמורת החופשה לפי חוק חופשה שנתית, תשי"א — 1951¹, או שישולם בכל דרך אחרת ששר-העבודה יקבע בתקנות.

(ג) רואים ימי-עבודה כרצופים אפילו אם חלה הפסקה בעבודה מחמת:

(1) יום המנוחה השבועית או חג שאין עובדים בהם, אם על-פי חוק ואם על-פי הסכם או נוהג, וכן אחד במאי;

(2) חופשה או פגרה שניתנה לעובד על-פי חוק או בהסכמת המעביד, בין בשכר ובין שלא בשכר;

(3) שביתה או השבתה;

(4) תאונה או מחלה;

(5) ימי-אבל במשפחה שמטעמי דת או נוהג אצל עבד בהם העובד;

8. הקמת הקרן

(א) מוקמת בזה קרן השוואה לתשלום הגמולים למשרתים במילואים (להלן — קרן ההשוואה).

(ב) קרן ההשוואה היא גוף מאוגד והיא רשאית להתקשר בחושים ולהיות צד לכל הליך משפטי ולכל משא-ומתן אחר.

(ג) קרן ההשוואה זכאית להיות מיוצגת בכל פעולה משפטית על-ידי היועץ המשפטי לממשלת-ישראל או על-ידי באי-כוחו.

9. מנהל הקרן ועובדי הקרן

(א) שר-העבודה ימנה מנהל קרן ההשוואה, והודעה על המינוי תפורסם ברשומות.

(ב) דין כל עובדי הקרנות לכל דבר לרבות קבלת העבודה כדין עובדי המדינה.

10. מועצת הקרן

(א) תוקם מועצה מייצגת לעניני קרן ההשוואה (להלן — המועצה), שחבריה יהיו באי-כוח שר-העבודה, באי-כוח שר-האוצר, באי-כוח שר-הבטחון ונציגי עובדים ומעבידים.

(ב) נציגי העובדים במועצה יתמנו על-ידי שר-העבודה לאחר התייעצות בארגון העובדים הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים, ונציגי המעבידים יתמנו על-ידי שר-העבודה לאחר התייעצות בארגונים ארציים של מעבידים שלדעת שר-העבודה הם רפרזנטאטיביים ונוגעים בדבר.

(ג) מספר חברי המועצה שהם נציגי עובדים ומעבידים ייקבע על-ידי שר-העבודה בהודעה שתפורסם ברשומות, ובכל שמשפר נציגי העובדים יהיה כמספר נציגי המעבידים.

(ד) שר-העבודה, ובהעדרו מי שנחמנה על-ידיו לכך, ישמש יושב-ראש המועצה.

(ה) המועצה תקבע את סדרי עבודתה ודיונה במידה שלא נקבעו בתקנות.

11. דיני-יחשבונו

(א) כל מעביד חייב לשלוח לקרן ההשוואה בדואר רשום, או להגיש לה בכל דרך אחרת שתיקבע בתקנות, דין-יחשבון ובו הפרטים ביחס לעובדים ולשכרם, כפי שייקבעו בין בדרך כלל בתקנות ובין במיוחד בהודעה בכתב למעביד.

(ב) דין-יחשבון לפי סעיף-קטן (א) יוגש לתקופות ותוך המועד שייקבעו בתקנות.

12. תשלום לקרן

(א) כל מעביד חייב לשלם לקרן ההשוואה 1.5% משכר-העבודה ששילם לעובדיו, בעד הזמן שאחרי תחילת תקפו של חוק זה.

(ב) התשלום לפי סעיף-קטן (א) ייעשה תוך המועד שייקבע בתקנות.

¹ ספר החוקים מס' 81 מיום ז' בתמוז תשי"א (11.7.51), עמ' 234.

17. אייחלות הוראות סרק זה אינן חלות לגבי עובד בעבודה שאינה לצורך עסקו או משלח־ידו של המעביד, והוא ער בד בשכר שעבר יותר מ־75 ימים רצופים אצל מעביד אחד או עובד במשכורת.
18. כיסוי הוצאות ההוצאות הכרוכות בפעולות הקרן יכוסו על־ידי הקרן.
- פרק רביעי: ביצוע וענשים**
19. סמכויות מפקח עבודה (א) סמכויותיו של מפקח עבודה, ביחס לכל מקום שיש לו יסוד להניח כי עובד בו עובד, הן כסמכויותיו של מפקח לפי סעיף 10(1) לפקודת מתקנת העבודה, 1943⁽²⁾.
- (ב) מפקח עבודה רשאי לחקור, בכל ענין הנוגע לחוק זה, כל אדם הנמצא במקום שאליו בא מפקח העבודה בתוקף סמכויותיו לפי סעיף־קטן(א); אך לא יידרש אדם ליתן תשובה או עדות העולה לגלגל עליו אשמה פלילית. מפקח עבודה רשאי לרשום בפרוטוקול את תשרוּתו והודעותיו של הנחקר.
- (ג) דין פרוטוקול שנרשם בהתאם לסעיף־קטן(ב) כדין הודעה שנרשמה בהתאם לסעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות)⁽³⁾, והסעיפים 3 ו־4 לאותה פקודה חלים עליו.
20. עבירות וענשים (א) מעביד שלא הגיש דין־וחשבון בהתאם לסעיף 11, דינו קנס עד 10 ל"י בעד כל יום של איחור בהגשת הדין־וחשבון.
- (ב) מעביד שמסר פרטים כוזבים או לא מלאים בדין־וחשבון שהגיש לפי סעיף 11, דינו מאסר עד ששה חודשים או קנס עד 1000 ל"י או שני הענשים כאחד.
- (ג) אדם שעבר אחת העבירות האלה — (1) הפריע למפקח עבודה להשתמש בסמכויותיו; (2) סירב להשיב למפקח עבודה על שאלה שהוא חייב להשיב עליה, דינו — קנס עד חמישים לירות.
21. אחריות של חבר הנהלה ושל מנהל חברה, אגודה שיתופית או כל חבר אנשים אחר שעברו אחת העבירות האמורות בסעיף 20, רואים כאחראי לעבירה גם כל חבר הנהלה, מנהל או סקיד של אותו חבר אנשים ואפשר להביאו לדין ולהענישו כאילו עבר הוא את העבירה, אם לא הוכיח אחד משני אלה:
- (1) שהעבירה נעברה שלא בידיעתו; (2) שנקט כל האמצעים הנאותים כדי להבטיח שהוראות חוק זה בקשר לעבירה הנדונה יקוימו.
22. הפרשות לקופות־תגמולים וכדו'. מעביד ועובדיו, או מעביד בלבד, שנהגו לשלם תשלומים לקופות־תגמולים או לקופת־פנסיה או לקופה או לקרן כיוצא באלה, יהיו המעביד והעובד הזכאי לתגמול
- (ג) ש־העבודה רשאי לקבוע, בתקנות, הוראות מש" לימות בדבר חישוב ש־העבודה ששילם מעביד לעובדיו כאמור בסעיף־קטן (א), והוראות בדבר חישוב השווי הכי ספי של שוה־כסף הניתן תמורת עבודה או בחלק משכר־עבודה.
- (ד) ש־העבודה רשאי, בהתחשב במאזן הקרן וב־תשלומים שהקרן צפויה להם ולאחר התייעצות במועצת הקרן, לשנות בצו שפורסם ברשומות, את שיעור התשלום לקרן ההשוואה כאמור בסעיף־קטן (א).
13. אייגשט דין־וחשבון וקביעת תשלום (א) לא הגיש מעביד דין־וחשבון לפי סעיף 11, או שהגיש דין־וחשבון ולדעת פקיד קרן ההשוואה שהוסמך לכך על־ידי מנהל הקרן אין הדין־וחשבון נכון, רשאי הפקיד לקבוע, לפי שיקול־דעתו, את הסכום המגיע מאותו מעביד לקרן ההשוואה.
- (ב) על קביעת הסכום בהתאם לסעיף־קטן (א) תימ" סר למעביד הודעה במכתב רשום. מעביד הרואה עצמו מקופח על־ידי קביעה לפי סעיף־קטן (א) רשאי לערער בפני מנהל קרן ההשוואה תוך 15 יום מהיום שבו נמסרה לו ההודעה, והמנהל רשאי לקבוע מחדש את הסכום המגיע מאותו מעביד או לאשר את הסכום שנקבע כאמור.
- (ג) המערער על־פי סעיף־קטן (ב) בפני מנהל קרן ההשוואה, עליו הראיה.
- (ד) החלטת המנהל בערעור היא סופית.
- (ה) נקבע הסכום המגיע ממעביד כאמור בסעיף־קטן (א) ויש למנהל יסוד להניח כי אותו סכום הוא פחות מהסכום שחייב בו המעביד לפי סעיף 12, רשאי הוא תוך שנתיים מתאריך הקביעה לערוך חקירה ולקבוע מחדש את הסכום, ובלבד שיתן למעביד הודעה להשמיע את טענותיו.
- (ו) נקבע סכום לפי סעיף זה, רואים אותו כמגיע מן המעביד ביום ה־15 בחודש שאחרי החודש שאליו מת־ייחס הסכום.
14. קנס פיגור מעביד שלא שילם במועדו את הסכום שהוא חייב לשלמו, רשאי פקיד קרן ההשוואה, שהוסמך לכך על־ידי מנהל הקרן, לחייב אותו בתשלום נוסף שלא יעלה על 20% מהסכום שהמעביד פיגר בתשלומו, ומשעשה כן חייב המעביד בתשלום. מנהל הקרן רשאי בתעודה בחתימת ידו ועל־פי בקשת המעביד שהוגשה לו תוך 15 יום מתאריך החיוב בתשלום הנוסף, לבטל או להקטין התשלום הנוסף שנתחייב בו המעביד.
15. גביה כל סכום שמעביד חייב לשלמו לקרן ההשוואה וכן כל תשלום נוסף שמעביד נתחייב בו לפי סעיף 14, דינם בכל הנוגע לגבייתם כדין מס כמשמעותו בפקודת המסים (גביה)⁽¹⁾ וכל הוראות הפקודה האמורה חלות עליהם.
16. תשלומים מקרן ההשוואה סכום ששולם לעובד לפי סעיף 7, יוחזר על־ידי קרן ההשוואה למי ששילמו.

(1) חוקי א"י, כרך ב', פרק קל"ו, עמ' 1374.

(2) ע"ר מס' 1250 מיום 15.2.43, תוס' 1, עמ' 71.

(3) חוקי א"י, כרך א', פרק ל"ד, עמ' 439.

1949¹, לא יחולו על עובד המשרת במילואים, אף אם הוכרו שירותו כאמור כשירות חלקי לצורך החוק האמור.

27. אייחלות החוק

חוק זה, פרט להוראות סעיף 2, אינו חל לגבי —

(1) עובד בחקלאות המקבל את כל גמול עבודתו בחלק מהיבולי, בשירותים או בשוה-כסף;

(2) עובד המקבל את כל גמול עבודתו בחלק מר-ווחים;

(3) עובד ארעי בעבודה שאינה לצורך עסקי המע-ביד או מקצועו;

(4) עובד בשכר בעבודה האמורה בפיסקה (3), ששכרו ליום מידי מעביד אחד אינו עולה על לירה אחת ושלוש מאות פרוטה.

28. ביצוע ותקנות

שר-העבודה ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו ולא יתקין שר-העבודה תקנות אלא לאחר התייעצות במועצה.

29. תחילת תוקף

תקפו של חוק זה הוא מיום ו' בניסן תשי"ב (1.4.52) או מתאריך מאוחר יותר שייקבע עלידי שר-העבודה, באישור ועדת-העבודה של הכנסת, בהודעה שתפורסם ברשומות.

לפי חוק זה, או המעביד בלבד, הכל לפי הענין, חייבים לשלם תשלומים לאותה קופה או לאותה קרן בעד סרק הזמן שהעובד שירת במילואים, כאילו העובד לא שירת במילואים והוסיף לעבוד.

23. דין עובדי המדינה וכו'

לענין חוק זה דין עובד המדינה כדין כל עובד אחר.

24. חברת עובדים

בחברת עובדים, בין שהיא גוף מאוגד ובין שאינה גוף מאוגד, רואים את כל אחד מבני החברה כעובדו של האדם שמסר לחברה את העבודה, אם היו רואים אותו כך אילו היה קיים קשר ישיר בינו ובין כל אחד מבני החברה.

25. איבוד זכויות

מי שמרצה עונש מאסר בפרק הזמן שבו הוא משרת במילואים, יאבד לתקופת מאסרו את זכויותיו לכל תשלום לפי חוק זה.

26. אייחלות חוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבו-דה), תש"ט — 1949

הוראות הסעיפים הקטנים (א), (ב) ו-(ג) לסעיף 41 לחוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה), תש"ט —

הסתגיגות לחוק הנ"ל

לסעיף 2

א. ו י ל נ ס ק ה מציעה:

במקום המלים „יותר משלושה ימים“ יבואו המלים „לפחות יום אחד“.

לסעיף 4

א. ו י ל נ ס ק ה מציעה:

במקום סעיף 4 יבוא סעיף זה: „שיעור התגמול לעובד הוא מלוא שכרו הרגיל“.

ה. ל מ ד ן מציעה:

במקום סעיף 4 יבוא סעיף זה: „שיעור התגמול לעובד הוא —

(1) למי שהיה רווק ביום שהתייצב למילואים — 65% משכר עבודתו הרגיל;

(2) למי שהיה נשוי ביום שהתייצב למילואים, ולא היה לו ילד שלא מלאו לו 18 שנה — 80% משכר עבודתו הרגיל;

(3) למי שהיה נשוי ביום שהתייצב למילואים, והיה לו לפחות ילד אחד שלא מלאו לו 18 שנה, וכן למי שהיה באותו יום אלמן או גרוש והיה לו לפחות ילד אחד כאמור שכל פרנסתו עליו — 100% משכר עבודתו הרגיל“.

לסעיף 5 (א) (2)

א. ו י ל נ ס ק ה מציעה:

במקום סעיף זה: „לגבי עובד בשכר — שכר עבודתו היומי הממוצע בחודש שקדם לשירותו במילואים“.

לסעיף 7 (ב)

א. ש ו ס ט ק מציע:

במקום המלים „קרן החופשה“, שבאמצעותה משת-למת לאותו עובד תמורת החופשה לפי חוק חופשה

לסעיף 5 (ב)

א. ו י ל נ ס ק ה מציעה:

למחוק את הסעיף.

לסעיף 5 (ג)

א. ו י ל נ ס ק ה מציעה:

להוסיף את המלים „לאחר התייעצות בוועדת-הע-בודה של הכנסת“ בין המלים „בתקנות“ והמלים „הוראות משלימות“.

אם הסתייגות זאת תתקבל, ייאמר בסעיף 28 שחרי-בת התייעצות לפיו אינה חלה על תקנות לפי סעיף 5 (ג).

לסעיף 5 (ב)

ה. ל מ ד ן מציעה:

במקום המלים „פחות מחמישים לירות“ את המלים „פחות משבעים לירות“, ובמקום המלים „כאילו היה שכר-עבודתו הרגיל לחודש חמישים לירות“ את המלים „כאילו היה שכר-עבודתו הרגיל לחר-דש שבועים לירות“.

לסעיף 5 (א)

א. ו י ל נ ס ק ה מציעה:

במקום המלים „ישלם לו מעבידו“ את המלים „ישלם מעבידו לו או לבא-כוחו“.

¹ ספר החוקים מס' 6 מיום כ"ז בניסן תש"ט (26.4.49), עמ' 13.

שנתית, תשי"א — 1951, יבוא מלים אלה : «קרן ההשוואה המוקמת לפי סעיף 8 (א)». אם הסתייגות זו תתקבל, יחול שינוי בסעיף 16 וינוסח כך :

«סכום ששולם עליידי מעביד לעובדו לפי סעיף 7, יחזור למעביד עליידי קרן ההשוואה».

לסעיף 10 (ב)

א. ש ו ס ט ק מציע :

במקום המלים «לאחר התייעצות בארגון העובדים הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדי» את המלים «מבין חברי כל ארגוני העובדים».

לסעיף 12 (א)

א. ו י ל נ ס ק ה מציעה :

3% במקום 1.5%.

לסעיף 19

ש. ב ז ר נ ו מציע :

במקום סעיף 19 יבוא סעיף זה : «הוצאות הכרוכות בפעולות הקרן יכוסו עליידי אוצר-המדינה».

לסעיף 21

א. ו י ל נ ס ק ה מציעה :

למחוק את המלים «או פקיד של אותו חבר אנשים».

לסעיף 25

א. ו י ל נ ס ק ה מציעה :

למחוק את הסעיף.

לסעיף 29

ה. ל מ ד נ מציעה :

להוסיף סעיף-קטן (ב) זה : «קבע שר-העבודה בתוקף סמכותו לפי סעיף-קטן (א) תחילת תקפו של חוק זה, יהיה כל מעביד חייב בתשלום וכל עובד יהיה זכאי לתגמול, כאילו נכנס החוק לתקפו ביום ו' בניסן תשי"ב (1.4.52)».

ד. החלטה בדבר הגדלת מסי-בלו

תשי"ב (11 בדצמבר 1951), במידה שאותו צו הגדיל מס ממסי הבלו.

י ו ס ק ה ש פ ר י נ צ ק
יושב-ראש הכנסת

בהתאם לסעיף 2 (א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט — 1949, מחליטה בזה הכנסת לאשר את צו מסי בלו על כוהל מפוגל (שינוי תעריף), תשי"ב — 1951, שפורסם בקובץ התקנות 227 מיום י"ב בכסלו

ה. החלטה בדבר הגדלת מסי-בלו

תשי"ב (11 בדצמבר 1951), במידה שאותו צו הגדיל מס ממסי הבלו.

י ו ס ק ה ש פ ר י נ צ ק
יושב-ראש הכנסת

בהתאם לסעיף 2 (א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט — 1949, מחליטה בזה הכנסת לאשר את צו מסי בלו על משקאות משכרים (שינוי תעריף), תשי"ב — 1951, שפורסם בקובץ התקנות 227 מיום י"ב בכסלו

ו. החלטה בדבר הגדלת מסי-מכס

בדצמבר 1951, במידה שאותו צו הגדיל מס ממסי מכס.

י ו ס ק ה ש פ ר י נ צ ק
יושב-ראש הכנסת

בהתאם לסעיף 2 (א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט — 1949, מחליטה בזה הכנסת לאשר את צו תעריף המכס והפטור (מס' 5), תשי"ב — 1951, שפורסם בקובץ התקנות 227 מיום י"ב בכסלו תשי"ב (11)

ז. החלטה בדבר הגדלת מסי-מכס

בדצמבר 1951, במידה שאותו מס מגדיל מס ממסי מכס.

י ו ס ק ה ש פ ר י נ צ ק
יושב-ראש הכנסת

בהתאם לסעיף 2 (א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט — 1949, מחליטה בזה הכנסת לאשר את צו תעריף המכס והפטור (מס' 6), תשי"ב — 1951, שפורסם בקובץ התקנות 229 מיום י"ח בכסלו תשי"ב (17)

ח. הצעת חוק ערבות למשכנתאות, תשי"ב — 1952

«תשלומי חובה» פירושו — כל סכום כסף שהלוהה חייב לשלם למלווה לפי תנאי המשכנתה, כגון — דמי-ביטוח, מסי, שכר טרחת עורך-דין וכיוצא באלה, למעט תשלומים על חשבון קרן ורביית והוצאות הוצאה לפועל; «גמר בניה» פירושו — כמשמעותו בפקודת מס-הר-כוש העירוני, 1940 ;

1. פירושים
בחוק זה —
«חוב המשכנתה» פירושו — הסכום המגיע למלווה מאת הלווה לפי תנאי המשכנתה, וכולל קרן, רביית, תשלומי חובה והוצאות ההוצאה לפועל שאושרו עליידי משרד ההוצאה לפועל;

(ג) בחישוב כלל שטח הרצפה של הבית לענין סעיף קטן (א), לא יובאו בחשבון השטח שעליו הוקמו חדרי-מדרגות, חדרי-כניסה וכיוצא באלה, וכן מתקני הס' קה, מים, חשמל, גז וכיוצא באלה; ואילו בחישוב הוצאות הבניה לענין פסקה (3) לסעיף קטן (א) יובאו בחשבון הוצאות בנייתם של החדרים ושל המתקנים האמורים.

(ד) בקיבוץ, בקבוצה ובכל מקום של מגורים בצו"ת יראו לענין פסקות 2 ו-3 של סעיף קטן (א) את שטח הרצפה של החדרים המשמשים לאוכל, לבישול, לכביסה, להחזקת ילדים ולשירותים אחרים הדומים לשירותים רגילים בבירות נפרדות, כשטח רצפה של מקומות המשמשים למגורים בלבד.

(ה) שר-האוצר רשאי להאריך בתקנות את המועד לרישום משכנתה לפי פסקה (5) לסעיף קטן (א), לגבי משכנתאות על כוג מקרקעין שיקבע בתקנות.

5. משכנתה ראויה

משכנתה היא משכנתה ראויה, אם נתקיימו בה תנאים אלה:

(א) המשכנתה היא משכנתה ראשונה ;

(ב) נועד המשכנתה הוא הבית אשר למימון בנייתו ניתן המלווה (להלן — הבית) והמגרש שעליו נבנה, והלווה הוא בעלם הרשום בספרי-האחווה; או זכות-חכירה בבית ובמגרש שעליו נבנה, הרשומה בספרי-האחווה, לפי שטר-חכירה לזכות דלווה שתקופת החכירה שבו מסתיימת לפחות ארבעים שנה לאחר תאריך המשכנתה, או לפחות עשרים וחמש שנים לאחר המועד שנועד לגמר סילוקה של המשכנתה; לענין הוראה זו יראו כתקופת החכירה גם את פרק הזמן שבו רשאי החוכר לפי שטר החכירה להאריך, ובלבד שהמועד האחרון לשימוש בזכות הארצה זו חל אחרי המועד שנועד לגמר סילוקה של המשכנתה.

(ג) המשכנתה היא לפקודת המלווה, וניתנת להעברה בשלמותה ובחלקים;

(ד) המשכנתה נושאת ריבית שאינה עולה על חמ"ד שהוציא אחרו לשנה מיתרת הקרן המגיעה בכל עת עד לגמר סילוקה של המשכנתה, או מיתרת הקרן המגיעה בראשית כל תקופת שנים-עשר חודשים לאחר התאריך הראשון הקבוע בתנאי המשכנתה לחישוב השנוי של הריבית; אך אין הוראה זו חלה —

(1) לגבי מקרה בו רשאי המלווה, לפי תנאי המשכנתה, להעמיד את חוב המשכנתה לפרעון מיד;

(2) כשנסיונות מיוחדות למקרה הנדון מחייבות, לדעת שר-האוצר, סטייה מן ההוראה האמורה.

(ה) המשכנתה משתלמת בשיעורים רבע-שנתיים או חדשיים שווים ומורכבים מקרן ומריבית; מועד פרעון השיעור הראשון הוא לא יאוחר משלוש שנים אחרי תאריך המשכנתה, ומועד פרעון השיעור האחרון הוא לא יאוחר מעשרים וחמש שנים אחרי תאריך המשכנתה;

(ו) המשכנתה כוללת את כל שאר התנאים, כפי שנקבעו בתקנות.

"הוצאה לפועל" פירושו — פעולות משפטיות לפי חוק ההוצאה לפועל העותומני מיום 28 בניסן 1330 (11 במאי 1914), או לפי פקודת העברת קרקעות¹ או לפי פקודת הבאנקים לאשראי², שבהן רשאי לנקוט המלווה לשם גביית חוב המשכנתה ומכירת הנכסים הממושכנים על-פיה ;

"מגרש" פירושו — שטח קרקע אשר לגביו ניתנים רשיונות לבניה לפי פקודת בנין ערים, 1936³.

2. הרשאה לערוב

שר-האוצר מורשה לערוב, בשם מדינת-ישראל, בתנאים שלפי חוק זה, למילויים הניתנים למימון בניית בתים; ובלבד שכלל סכומי הקרן של מילויים אלה שלא נפרעו לא יעלה בשום זמן על סכום שתקבע ועדת-הכספים של הכנסת.

3. מלווה מורשה

שר-האוצר רשאי לאשר כמלווה מורשה לצורך חוק זה, כל אדם אם ראה אותו מתאים למתן מילויים ולטיפול במשכנתאות על-פי חוק זה. הודעה על אישור לפי סעיף זה תפורסם ברשומות.

4. תנאים מוקדמים למתן ערבות

(א) לא יערוב שר-האוצר למלווה לפי חוק זה, אלא אם נוכח כי —

(1) המלווה הוא מלווה מורשה ;

(2) המלווה ניתן למימון בית אשר

(1) לפחות 80 אחוזים משטח רצפתו משמש למגורים בלבד, ו-

(2) שטח הרצפה של כל דירה נפרדת בו אינו עולה על 90 מטרים מרובעים; אך הגבלה זו לא תחול בקיבוץ, בקבוצה, ובכל מקום של מגורים בצוותא.

(3) סכום הקרן של המלווה אינו עולה על מחציתו של הסכום ששיעורו בכלל הוצאות הבניה של הבית כשיעור שטח הרצפה המשמש למגורים בלבד בכלל שטח הרצפה של הבית;

(4) הבקשה למתן הערבות הוגשה לשר-האוצר לפני גמר בנייתו של הבית; ובבית שבנייתו נגמרה לפני תחילת תקפו של חוק זה או תוך חדשיים לאחר מכן — תוך חדשיים אלה;

(5) המלווה מובטח במשכנתה ראויה, כאמור בסעיף 5, ותאריך רישום המשכנתה במשרד ספרי-האחווה (להלן — תאריך המשכנתה) הוא לא יאוחר מששה חודשים לאחר גמר בנייתו של הבית, ובבית שבנייתו נגמרה לפני תחילת תקפו של חוק זה — לא יאוחר מתאריך שיבוא עליו אישור ועדת-הכספים של הכנסת.

(ב) לגבי בית שאינו מצוי בתחומי שטח חכונן גלוי לא יערוב שר-האוצר למלווה לפי חוק זה, אלא אם אישר שמאי מוסמך בתעודה, כי ערך המגרש שעליו נבנה הבית אינו עולה כשעת גמר הבניה על שליש מהוצאות בניית הבית;

(1) חוקי א"י פרק פ"א, כרך ב', עמ' 855.

(2) חוקי א"י פרק כ"ט, כרך א', עמ' 381.

(3) ע"ר מס' 589 מיום 4.5.36, תוס' 1, עמ' 153.

לזכות המדינה או לזכות מי ששרהאוצר יצוה, ובלבד שכל עוד מגיע למלוה חלק כל שהוא מחוב המשכנתה, לא יגבה מקבל ההעברה החלקית מסדיון הנכסים הממוש" כנים את המגיע לו לפי ההעברה, אלא בהסכמתו של המלוה; הסכים המלוה לשילום כאמור ולא מילא אחרי ההסכם יפוג תקפה של העברות.

(ג) ההוצאות של העברת משכנתה לפי סעיף זה יחולו על מקבל ההעברה.

10. קניית הרכוש הממושכן עלידי שרהאוצר

(א) הוחל בהוצאה לפועל של המשכנתה, רשאי שרהאוצר, בשם מדינת ישראל, לקנות במכירה הפומבית את הנכסים הממושכנים.

(ב) הממשכן רשאי, במשך שנה ממועד המכירה, לדרוש את החזרת הנכסים הממושכנים שנרכשו עלידי שרהאוצר כאמור בסעיף קטן (א), כנגד תשלום המחיר ששולם עלידי שרהאוצר בעדם, בצירוף ריבית בשיעור שיקבע שרהאוצר ושלא יעלה על תשעה אחוזים למאה עד למועד התשלום והוצאות החזרת הנכסים הממושכנים; שרהאוצר רשאי להאריך את התקופה לדרישת החזרה, אם הממשכן הגיש בקשה על כך תוך תקופת השנה כאמור.

11. קרן ביטוח

(א) כל סכום שייגבה בעמלה לפי סעיף 7, ישולם לחשבון מיוחד של האוצר בבאנק שרהאוצר יקבע, וייקרא "חשבון קרן ערבות למשכנתאות". הכספים שיע" מדו לזכות חשבון זה ישמשו קרן ביטוח.

(ב) שרהאוצר ישתמש בכספי קרן הביטוח כדי לקיים את התחייבויות המדינה, לפי הערבות שניתנה לפי חוק זה. במידה שכספי קרן הביטוח לא יספיקו לקיום התחייבויות אלה, ישלם שרהאוצר את הסכומים המגיעים לפי ערבות כזאת מתוך ההכנסות הכלליות של המדינה.

(ג) שולמו כספים מתוך ההכנסות הכלליות של המדינה לפי סעיף קטן (ב), הרי כל אימת שבגמר שנת כספים כל שהיא עלתה קרן הביטוח על שלושה אחוזים מכלל סכומי הקרן של המלוהים שהמדינה ערבה לה אותה שעה, לפי חוק זה, יועבר הסכום העודף להכנסות הכלליות של המדינה, עד שיוחזרו כל הכספים ששולמו מתוכן לפי סעיף קטן (ב); אך לא יועבר סכום עודף כאמור כל עוד קיימת ערבות שניתנה לפי חוק זה למלוהיחוק, כמשמ" עותו בסעיף 12.

(ד) שרהאוצר רשאי להשקיע את כספי קרן הביטוח, כולם או מקצתם, בניירות ערך של מדינת ישראל — ובכלל זה שטריאוצר, כמשמעותם בפקודת שטריאוצר, תש"ט—1948) — ובלבד שלפחות מחצית כספי הקרן המושקעים כאמור תהיה מושקעת בניירות ערך שהמועד הנועד לפדיונם הוא תוך שנים עשר חודש מיום ההשקעה.

12. מילוהיחוק

(א) בסעיף זה "מילוהיחוק" פירושו — מילוה שנת קיימו בו תנאים אלה:

(1) המילוה ראוי לשמש נושא לערבות לפי חוק זה;

6. שינוי תנאי המילוה

שינוי המלוה והלוהה את תנאי המילוה או את תנאי המשכנתה, או שהועברו הנכסים הממושכנים, כשהם כפופים למשכנתה, ללוה חדש שהתחייב לבוא במקומו של הלוה אותה שעה לפי שטר המשכנתה, או שהסכים המלוה לשינוי ששינוי המחיר והחוכר בתנאי החכירה הממושכנת להבטחת המילוה — רשאי שרהאוצר לחדש את ערבותו למילוה, אם נוכח כי המשכנתה מוסיפה להיות משכנתה ראויה.

7. עמלה

בעד כל ערבות לפי חוק זה יגבה שרהאוצר מהמלוה, לטובת אוצר המדינה, עמלה אשר לא תעלה על אחד וחצי אחוז לשנה ואשר תשולם לו בתחילת כל רבע שנה מכל יתרה של קרן מילוה אשר עליה קיימת אותה שעה ערבותו של שרהאוצר לפי חוק זה.

8. תשלום הערבות

(א) נמכרו הנכסים הממושכנים בהוצאה לפועל, וקיבל המלוה, עקב מכירה, סכום שהוא פחות מחוב המשכנתה המגיע לו אותה שעה, ישלם שרהאוצר את הפרש שבין חוב המשכנתה ובין הסכום שקיבל המלוה כאמור; אלא שלגבי הריבית והשלומי החובה הכלולים במשכנתה יחולו ההוראות שבסעיף קטן (ב).

(ב) במקרים המנויים להלן לא ישלם שרהאוצר על חשבון ריבית ותשלומי חובה יותר מעשרים אחוז מקרן המילוה המגיעה למלוה אותה שעה, או יותר מחמישים אחוז מסך כל הריבית ותשלומי החובה המגיע למלוה אותה שעה, הכל לפי הסכום הקטן יותר, ואלה המקרים:

(1) הלוה פיגר בתשלומיו לפי תנאי המשכנתה בסכום השווה לסך כל התשלומים השוטפים המגיעים ממנו לשנה אחת, והמלוה לא הגיש תוך חדשיים לאחר מכן בקשה כחוק למכירת הנכסים הממושכנים ואף לא קיבל הסכמה בכתב מאת שרהאוצר על איחור הבקשה;

(2) מצד המלוה חלה הפסקה או עיכוב בהוצאה לפועל, והוא לא קיבל על כך הסכמתו בכתב של שרהאוצר.

(ג) שר האוצר לא ישלם למלוה כל סכום על-פי סעיף זה, אלא אם יועברו בשעת התשלום, לזכות המדינה או לזכות מי שרהאוצר יצוה, כל תביעות המלוה נגד הלוה הנובעות מהמילוה או המשכנתה.

9. העברת המשכנתה לזכות המדינה

(א) שרהאוצר רשאי, בכל עת עד לגמר סילוקה של המשכנתה, לבוא לידי הסכם עם המלוה שיעביר את המשכנתה לזכות המדינה או לזכות מי שרהאוצר יצוה, וזה, כנגד תשלום חוב המשכנתה בשעת ההעברה; הסכים המלוה להעברה כאמור ולא מילא אחרי ההסכם יפוג תקפה של העברות.

(ב) שרהאוצר רשאי, בכל עת עד לגמר סילוקה של המשכנתה, לבוא לידי הסכם עם המלוה בדבר שילום אותו חלק מחוב המשכנתה שזמן פרעונו הגיע אותה שעה, כנגד העברה חלקית של המשכנתה, כשיעור התשלום,

סכום המגיע למדינת ישראל בקשר לערבות שניתנה לפי חוק זה, כאילו היה אותו סכום מס, כמשמעותו באותה פקודה.

14. פרסום

שר-האוצר יפרסם ב"רשומות" בעת ובעונה אחת עם פרסום ההכנסות שנתקבלו וההוצאות שהוצאו בתקציב המדינה הרגיל בכל שנת-כספים, דיווח-שבון על הערבויות שניתנו לפי חוק זה.

15. תחולת החוק

הוראות חוק זה באות להוסיף על סמכויות שר-האוצר לפי חוק ערבויות מטעם המדינה, תשי"ג—1950², ולא לגרוע מהן.

16. ביצוע

(א) שר-האוצר ממונה על ביצוע חוק זה.

(ב) שר-האוצר רשאי להעביר לאדם אחר סמכות מסמכויותיו לפי חוק זה, פרט לסמכות להתקין תקנות. הודעה על העברה כזאת תפורסם ברשומות.

17. תקנות

שר-האוצר רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצוע חוק זה, ובכלל זה תקנות בדבר —

(א) תנאי משכנתה בה מובטח מילווה שניתנת לו ערבות לפי חוק זה;

(ב) דרכי הגשת בקשה למתן ערבות, מועדה ונוסחיה;

(ג) הפעולות של שמאי מוסמך לצורך חוק זה;

(ד) דרכי ניהול חשבונות הקשורים במתן ערבות.

(2) שר-האוצר אישר, בתעודה, שתמורת המילווה הועברה מחוץ-לארץ במטבע-חוץ;

(3) חוב המשכנתה בה מובטח המילווה, וכל חלק מחוב זה, טעון סילוק במטבע ישראלי בסכום השווה במיעד הנקבע לפי תנאי המשכנתה, לסכום מסויים במטבע-חוץ.

(ב) שר-האוצר מורשה לערוב, בשם מדינת-ישראל, למילווה-חוץ, על כל תנאי, לרבות התנאי האמור בסעיף-קטן (א)(3); ותנאי כזה יהיה שריר וקיים, על אף האמור בכל חוק אחר.

(ג) מבלי לגרוע מסמכותו הכללית של שר-האוצר לפי סעיף 2, רשאי הוא להתנות בערבות למילווה-חוץ שהמדינה תשלם, לפי דרישתו של המלווה, כל חלק מחוב המשכנתה שהגיע זמן פרעונו כנגד העברה חלקית של המשכנתה, כשיעור התשלום, לזכות המדינה או לזכות מי ששר-האוצר יצווה, וכן רשאי הוא להתנות שכל עוד מגיע למלווה חלק כל שהוא מחוב המשכנתה, לא יגבה מקבל העברה החלקית מפדיון הנכסים הממושכנים, את המגיע לו לפי ההעברה, אלא בהסכמתו של המלווה.

(ד) כשיבואו לחשב את כלל סכומי הקרן של המילווים שניתנו לפי חוק זה, בשים לב לסכום הכולל שנקבע עליידי ועדת-הכספים של הכנסת לפי סעיף 2, לא יובאו בחשבון תנודותיו של שער החליפין של מטבע-חוץ בתקופה שבין תאריך משכנתה לבין תאריך גמר סילוקה, אלא החישוב ייעשה לפי שער-החליפין שהיה קיים בתאריך המשכנתה.

13. גביה

הוראות פקודת המסים (גביה)¹ יחולו על גביית כל

הסתייגויות לחוק הנ"ל

על 35% מהסכום ששיעורו בכלל הוצאות הבנייה של הבית כשיעור שטח הרצפה המשמש למגורים בלבד בכלל שטח הרצפה של הבית (בפיסקה זו — הוצאות הבניה):

(ii) בבית שבו שטח הדירה אינו עולה על 75 מטרים מרובעים — אך עולה על 60 מטרים מרובעים — סכום הקרן של המילווה אינו עולה על 50% מהוצאות הבניה.

(iii) בבית שבו שטח הדירה אינו עולה על 60 מטרים מרובעים, סכום הקרן של המילווה אינו עולה על 70% מהוצאות הבניה.

(iv) בקיבוץ, בקבוצה ובכל מקום של מגורים בצוותא, סכום הקרן של המילווה אינו עולה על 70% מהוצאות הבניה.

לסעיף 4(ב)

י. סרלין מציע:

במקום המלים: "שליש מהוצאות בניית הבית" יבואו המלים: "מחצית מהוצאות בניית הבית".

לסעיף 2

א. ציזלינג מציע:

במקום המלים: "שתקבע ועדת-הכספים של הכנסת" יבואו המלים: "שתקבע הכנסת".

לסעיף 3

א. ציזלינג מציע:

בסעיף 3, בהתחלה יבוא הסימן (א) ובסופו ייוסף טעיף-קטן זה:

(ב) אישור חברה נכרית, כמשמעותה בפקודת החברות, כמווה מורשה, לא תינתן אלא אחרי הסכמת ועדת-הכספים של הכנסת.

לסעיף 4(א)(3)

א. ציזלינג מציע:

במקום סעיף 4(א)(3) יבוא סעיף-קטן זה:

(3)(i) בבית שבו שטח הרצפה של כל דירה נפרדת (בפיסקה זו — שטח הדירה) עולה על 75 מטרים מרובעים, סכום הקרן של המילווה אינו עולה

¹ חוקי א"י, פרק קל"ז, כרך ב', עמ' 1374.

² ספר החוקים מס' 58 מיום ה' באלול תשי"ג (18.8.50), עמ' 306.

לסעיף 5(א)

א. ציזלינג מציע:

במקום סעיף 5(א) יבוא סעיף קטן זה:

המשכנתה היא משכנתה ראשונה, או משכנתה שניה, ובלבד שכלל סכומי הקרן המגיעים לפי שתי המשכנתות ביהד בתאריך המשכנתה אינו עולה על המאכסיומם הקבוע בסעיף 4(א)3) לסכום הקרן של המילוח.

לסעיף 5(ב)

א. ציזלינג מציע:

במקום המלים: „לפחות ארבעים שנה לאחר תאריך המשכנתה, או לפחות עשרים וחמש שנים לאחר המועד שנועד לגמר סילוקה של המשכנתה” יבואו המלים: „לפחות עשר שנים לאחר המועד שנועד לגמר סילוקה של המשכנתה.”

לסעיף 7

א. ציזלינג מציע:

במקום המלים: „אחד וחצי אחוז” יבואו המלים: „0.75 אחוז.”

לסעיף 12(ב)

י. סרלין וא. ציזלינג מציעים:

אחרי המלים: „שר־האוצר מורשה לערוב בשם מדינת־ישראל” יבואו המלים: „באישור ועדת־הכספים של הכנסת.”

לסעיף 17

י. סרלין מציע:

במקום הסעיף 17 יבוא סעיף זה:

„17. תקנות

(א) שר־האוצר רשאי, באישור ועדת־הכספים של הכנסת, להתקין תקנות בדבר תנאי משכנתה בה מובטח מילוח שניתנת לו ערבות לפי חוק זה.

(ב) שר־האוצר רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצוע חוק זה, ובכלל זה תקנות בדבר—

(1) דרכי הגשת בקשה למתן ערבות, מועדה ונוסחה;

(2) הפעולות של שמאי מוסמך לצורך חוק זה;

(3) דרכי ניהול חשבונות הקשורים במתן ערבות.

ט. הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון), תשי״ב — 1952

תעשיה, שר־העבודה ושר־התחבורה; מיניו של כל אחד מששת חברי המרכז האמורים יהיה בצו חתום עלידי השר שמינהו.”

(ב) בסעיף 30, בפסקה (1), במקום המלים „ששת החברים” יבואו המלים „שבעת החברים.”

1. תיקון חוק לעידוד השקעות הון, תשי״א—1950

חוק לעידוד השקעות הון, תשי״א—1950 (1) יתוקן כך:

(א) בסעיף 27(א), במקום פסקה (2) תובא פסקה זו:

„(2) ששה חברים שיתמנו אחד־אחד עלידי שר־האוצר, שר־החוז, שר־החקלאות, שר־המסחר־יה”

הסתייגויות לחוק הנ״ל

לסעיף 1(ב)

א. ציזלינג מציע:

בסעיף 30, פסקה (ב), להוסיף אחר המלים: „עשׂ—” רה חברים מקרב הציבור” את המלים: „מחציתם נציגי הסתדרות העובדים הכללית ומחציתם נציגי יצרנים.”

לסעיף 1

מ. סנה מציע:

למחוק את הסעיף ולהשאיר את החוק בנוסחו הקיים.

י. בדר מציע:

להוסיף סעיף זה:

„2. תוקף החוק

תקפו של חוק זה הוא עד יום י״ב בחשון תשי״ב (31 באוקטובר 1952).”

י. הצעת חוק הגנת החייל (דירה), תשי״ב — 1952

(הוגשה עלידי חברי־הכנסת ד. בר־ב׳האי, י. בדר, ז. ורהפטיג)

ביות והצבאות הפולשים. לגבי כל אדם כזה יהיה דינו של החוק העיקרי כאילו נכנס לתקפו ביום בו נכנס לתוקף החוק הנוכחי.”

1. חוק הגנת החייל (דירה), תשי״ט—1949 (שיי

קרא להלן — החוק העיקרי) יתוקן כך :

(א) במקום הגדרת „חייל” בסעיף 10 יבואו המלים

הבאות:

„חייל” פירושו — אדם המשרת שירות מלא בצבא־

הגנת לישראל או ששחרר אחרי שירות כזה, וכן

לצרכי פרק ב׳ בלבד של החוק העיקרי פירושו אדם

אשר שירת בתקופה בין י״ז בכסלו תש״ח (30

נובמבר 1947) עד כ״א באייר תש״ח (30 במאי

1948) בכל פעולה מאורגנת נגד הכנופיות הער־

דברי הסבר

ההצעה באה להתאים את הגדרת „חייל” בחוק הגנת החייל (דירה), תשי״ט—1949, להגדרת „חייל” בחוק חיילים משוחררים (החזרה לעבודה), תש״ט, ובחוק הנכים (תג־ מולים ושקום), תש״ט, לאור הצורך לשמור על הגדרה אחידה בכל החוקים האלה וכדי למנוע ספקות משפטיים.

סיכום הישיבות

- ישיבה נ' (ח' שבט תשי"ב — 4 פברואר 1952)
- היו"ר — י. סרלין; ז. שפר.
- א. ד. בררבהאי (יו"ר ועדת הכנסת) הודיע על חילופי גברי בוועדת הכנסת.
- ב. שרהחוז' מ. שרת מסר סקירה על מדיניות החוץ. בדיון השתתפו: פ. ברנשטיין, י. ריפתין, ה. ברגר, י. רפאל, א. אלטמן, ד. הכהן, מ. וילנר, י. הררי, ג. פלש, ד. ליבשיץ. שרהחוז' מ. שרת וראשהממ" שלה ד. בן-גוריון השיבו למתווכחים. לסיכום הויכוח הוגשו הצעות (נבדלות) עליידי: מ. וילנר, י. בן-אהרן, י. ספיר, א. רויאל-נאור.
- ישיבה נ"א (ט' שבט תשי"ב — 5 פברואר 1952)
- היו"ר — י. סרלין; ז. שפר.
- א. ע. גוברין (יו"ר ועדת העבודה) הביא לקריאה שניה חוק שירות מילואים (תגמולים), תשי"ב — 1952. בדיון השתתפו: א. וילנסקה, ח. רובין, א. שוסטק, א. סטופ. ע. גוברין השיב למתווכחים.
- הוחלט: 1) להעביר סעיף 5 (ב) לוועדת העבודה לדיון נוסף; 2) לקבל את יתר סעיפי החוק בנוסח הוועדה.
- ב. י. גורי (יו"ר ועדת הכספים) הביא החלטות בדבר הגדלות מסי מכס ובלו. בדיון השתתפו א. ציזלינג וי. פורדר. י. גורי ושרי-האוצר א. קפלן השיבו למתווכחים.
- הוחלט: לאשר את ההחלטות.
- ג. שרהמשפטים ד. יוסף הביא לקריאה ראשונה חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (תיקון מס' 2), תשי"ב — 1952. בדיון השתתפו: ח. רובין, י. קליבנוב, י. בדר. שרהמשפטים השיב למתווכחים.
- הוחלט: להעביר את החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט.
- ד. י. גורי (יו"ר ועדת הכספים) הביא לקריאה שניה חוק ערכות למשכנתאות, תשי"ב — 1952. בדיון השתתפו א. ציזלינג וח. אריאב, י. גורי ושרי-האוצר א. קפלן השיבו למתווכחים.
- הוחלט: לקבל את החוק בנוסח הוועדה.
- ה. שרה-העבודה ג. מאירסון הביאה לקריאה ראשונה חוק הביטוח הלאומי, תשי"ב — 1952.
- ו. י. גורי (יו"ר ועדת העבודה) הביא לקריאה שניה חוק לעידוד השקעות הון (תיקון), תשי"ב — 1952. בדיון השתתפו א. ציזלינג וי. בדר.
- הוחלט: לקבל את החוק בנוסח הוועדה.
- ז. שרהפנים מ. שפירא הביא לקריאה ראשונה חוק לתיקון פקודת העיריות, תשי"ב — 1952. בדיון השתתפו: ז. ורהפטיג, י. בן-צבי, א. הכרמלי, א. ציזלינג.
- הוחלט: להעביר את החוק לוועדת הפנים.
- ישיבה נ"ב (י' שבט תשי"ב — 6 פברואר 1952).
- היו"ר — ז. שפר.
- א. השרים מסרו תשובות לשאלות בדבר: אספקת הנפט וחלוקתו; העברת שבטים בדוויים בנגב; הודעת "קול ישראל" על אסיפה מטעם "ועד השלום ביש-ראל"; שיווק יכול הבטנים; הרישום לחלוקת צינור רות-השקאה בבית-דגון; מעצרים בין יוצאי עיראק בתל-אביב; אספקת תוספת מזון לחולים; אספקת מזון לבני השבט ערבי-אל-ערמאשי; הנהלת מרכז ההשקעות.
- ב. ע. גוברין הגיש לקריאה שניה את סעיף 5 (ב) של חוק שירות מילואים (תגמולים), תשי"ב — 1952. הוחלט: 1) לקבל את סעיף 5 (ב) בנוסח הוועדה; 2) לקבל את החוק.
- ג. י. פורדר הגיש הצעה לסדר-היום בדבר אספקת נייר לעתונות בחילופי-הדברים השתתפו: ג. פלש, שרי-המסחר-והתעשייה ד. יוסף, ראשה-הממשלה ד. בן-גוריון, פ. רוזן, ע. גוברין, י. בן-אהרן, מ. וילנר, י. רוקח, א. רויאל-נאור, ח. רובין.
- הוחלט: להעביר את הענין לוועדת הכספים, ואם לא תוכל להסדירו יוחזר לכנסת.
- ד. ז. ורהפטיג הגיש הצעה לסדר-היום בדבר חוק הגנת החייל (דירה) (תיקון), תשי"ב — 1952. בחילופי-הדברים השתתפו ח. רובין, ושי. זיסמן.
- הוחלט: להעמיד את הענין על סדר-היום.
- ה. ר. בסטוני הגיש הצעה לסדר-היום בדבר החינוך בישוב הערבי. בחילופי-הדברים השתתף שרה-החינוך והתרבות ב. צ. דינבורג.
- הוחלט: להסיר את הענין מסדר-היום.
- ו. א. וילנסקה הגישה הצעה לסדר-היום בדבר קביעת בסיס חדש לאינדקס יוקר-המחיה. בחילופי-הדברים השתתף השר פ. נפתלי.
- הוחלט: להסיר את הענין מסדר-היום.

תיקוני טעויות

31 מושבים תוצרת בסכום של 260 אלף ל"י, ואילו 32 קיבוצים שיווקו תוצרת בסכום של 450 אלף ל"י — כמעט פי-שניים.

חוברת י"ח (מושב ראשון)

עמ' 1143, דברי מ. בנטוב.

טור א', שורה 10: במקום "מוזה סיפקו 37 קיבוצים 8%, ו-38 מושבים — 4%" צ"ל: "מוזה שיווקו